

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний авіаційний університет
Освітня програма	49902 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний авіаційний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	49902
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Буяк Леся Михайлівна, Засоріна Ганна Володимирівна, Любохинець Лариса Сергіївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	<i>не застосовується</i>
Дати візиту до ЗВО	10.05.2023 р. – 12.05.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <http://surl.li/hdrrd>

Програма візиту експертної групи <http://surl.li/hdrrd>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Загальне враження від ОП «Економіка» у НАУ є позитивним, що сформувалося на основі поєднання академічної та практичної орієнтації, унікальності підготовки фахівців для підприємств авіаційної промисловості з урахуванням регіонального аспекту. Цілі реалізації ОП корелюють з місією та стратегією розвитку НАУ до 2030 року, зокрема у підготовці висококваліфікованих фахівців та провадження наукової діяльності. Зміст та структура ОП дозволяють досягти визначених програмних результатів. Кадрове забезпечення освітнього процесу, фінансовий потенціал та навчально-методичне забезпечення ОП, а також наявні матеріально-технічні ресурси дозволяють стверджувати про достатній рівень організації освітнього процесу в НАУ. Простежується наявна культура якості освіти ЗВО в результаті постійного процесу вдосконалення ОП та поширення принципів академічної доброчесності. Налагоджено систему взаємовигідної співпраці зі стейкхолдерами. Під час реалізації ОП дотримано принципів прозорості та публічності, що свідчить про цілковиту відповідність сучасним запитам. На сайті НАУ своєчасно була розміщена інформація про програму проведення акредитаційної експертизи та про організацію відкритої зустрічі для всіх бажаючих долучитися до акредитаційної експертизи ОП «Економіка». Відзначається оперативне реагування гаранта та академічної спільноти на рекомендації та зауваження надані під час проведення акредитації, що свідчить про високий рівень відповідальності, організованості та корпоративної культури. Організація освітнього процесу реалізується згідно чинних нормативно-правових документів та положень НАУ. ОП відповідає науковим інтересам здобувачів, забезпечує їх підготовку до дослідницької та викладацької діяльності за спеціальністю. Розподіл здобувачів та їх закріплення за науковими керівниками відбувається відповідно до напрямів дослідження та наукових інтересів керівників. Дисертаційні дослідження здійснюються в рамках наукової школи гаранта ОП проф. Ареф'євої О.В. «Економіка та управління економічними системами і процесами підприємств повітряного транспорту». Загалом ОП «Економіка» відповідає вимогам законодавства та критеріям оцінювання якості освітньо-наукових програм.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. ОП «Економіка» відповідає місії та Стратегії розвитку НАУ на період до 2030 року, має галузеву спрямованість щодо розвитку авіаційної сфери. 2. Налагоджена комунікація із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами. ОП підтримуються партнерських відносин з роботодавцями. 3. При розробці та вдосконаленні ОП було враховано досвід зарубіжних та вітчизняних ЗВО, що робить її актуальною у міжнародному освітньо-науковому просторі. Результати навчання відповідають зазначеним у Стандартні ВО та доповнені додатковими фаховими компетенціями та ПРН, які посилюють наукову компоненту. 4. Здобувачі обізнані з процедурою та можливістю формування індивідуальної освітньої траєкторії за рахунок вибіркової складової ОП, яка включає різноспрямовані дисципліни загальноуніверситетської та фахової підготовки. 5. Правила прийому передбачають можливість визнання міжнародних сертифікатів тестів на рівень володіння іноземною мовою B2; представлення абітурієнтами власної дослідницької пропозиції під час вступу на ОП, що дозволяє визначити здатність до наукового пізнання і наукових досліджень та коло наукових інтересів здобувача, їх узгодженість з науково-дослідною діяльністю випускової кафедри університету та передбачуваного наукового керівника. 6. В університеті діє ефективна та зрозуміла система оцінювання здобувачів доктора філософії; у ЗВО наявна власна уніфікована система оцінювання; здобувачі доктора філософії знайомі із поняттями академічної доброчесності. Позитивною практикою є те, що заклад надає безоплатний доступ до програми Strikeplagiarism для перевірки власних наукових робіт на наявність плагіату. 7. Висока фахова кваліфікація та професійна активність викладачів, залучених до реалізації даної ОП, потужна наукова школа, яка склалася на цій програмі. Дієві інструменти заохочення та стимулювання розвитку професійної траєкторії НПП. Функціонування Центру організаційного розвитку та лідерства НАУ, який дає можливість підвищувати педагогічну майстерність. 8. Наявні процедури підтримки забезпечення якості вищої освіти. Підписання Декларації про дотримання академічної доброчесності здобувачами і НПП; наявність сайту репозиторію наукових робіт академічного персоналу та здобувачів, де збережені та доступні для перевірки й ознайомлення електронні версії кваліфікаційних та наукових робіт.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. Обов'язкові ОК (ОК1.3.2; ОК1.3.3; ОК 1.3.4) циклу оволодіння глибинними знаннями зі спеціальності, а також теми дисертаційних досліджень відносяться до управлінської галузі. ЕГ рекомендує: 1) При перегляді ОП оновити ОК, які б відповідали предметній області спеціальності 051 «Економіка» та забезпечували б досягнення ПРН визначені Стандартом ВО. 2) Розширити спектр наукових напрямків досліджень аспірантів, які б в повній мірі відповідали предметній області спеціальності 051 Економіка. На сайті кафедри ЕПТ та в табл. 1 ВС представлені неоновлені робочі програми навчальних дисциплін 2021 року (ОК 1.1.1; ОК 1.1.2; ОК1.1.3; ОК 2.1.1), в яких ЗК, СК та ПРН, що вони забезпечують не відповідають оновленій ОП «Економіка». ЕГ рекомендує: привести у відповідність до оновленої ОП «Економіка» 2022р. робочі програми навчальних дисциплін та силабуси. 3. Для забезпечення СК03, ПРН04 та ПРН09 деякі ОК потребують проведення лабораторних занять (ОК1.2.1, ОК1.2.2, ОК1.3.5). ЕГ рекомендує: внести зміни до НП та ОП щодо запровадження лабораторних робіт за частиною ОК з використанням комп'ютерної техніки та спеціалізованого програмного забезпечення. 4. Програма вступного іспиту до аспірантури за даною ОП не в повному обсязі охоплює програму рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 051 Економіка. ЕГ рекомендує: переглянути перелік розділів і питань у програмах основного і додаткового іспитів зі спеціальності 051 Економіка та доповнити її до початку вступної кампанії в осінній період. 5. Низький рівень академічної мобільності та визнання результатів навчання за ОП «Економіка». ЕГ рекомендує: сприяти залученню здобувачів ВО ОП до міжнародної, внутрішньої академічної мобільності та сприяти впровадженню неформальної/ інформальної освіти

для поглиблення наявних та формування додаткових компетенцій, необхідних для дослідницької та викладацької діяльності. 6. Відсутність укладених договорів про співпрацю з роботодавцями. ЕГ рекомендує: Активізувати співпрацю з потенційними роботодавцями на більш системній основі. Розширити практику залучення висококваліфікованих професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до проведення аудиторних занять, а також керівництва дисертаційними роботами аспірантів. 7. Низький рівень виконання та реалізації Держбюджетної / госпдоговірної НДР; відсутність міжнародних наукових проєктів. ЕГ рекомендує: 1) активізувати діяльність кафедри ЕПТ з підготовки та виконання держбюджетних / госпдоговірних НДР, залучаючи до цього аспірантів; 2) посилити роботу з залучення здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня до виконання міжнародних проєктів, а також проєктів за державним замовленням / госпдоговірних НДР.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета та цілі ОНП «Економіка» відповідають місії та Стратегії розвитку НАУ на період до 2030р. щодо генерації нових знань та інноваційних ідей на основі інтеграції та інтернаціоналізації освіти, досліджень і практики, та надання високоякісних освітніх та науково-дослідних послуг громадянам України та іноземцям при підготовці фахівців авіаційно-космічної галузі (Strategija_NAU_2019.pdf). Цілі ОНП, а саме відтворення інтелектуального потенціалу держави шляхом підготовки висококваліфікованих на національному та міжнародному рівнях наукових кадрів з економіки для наукових та освітніх установ, органів державної влади та управління, підприємств усіх форм власності в галузі економіки та інших галузей, у тому числі авіаційної, через генерацію нових знань та інноваційних ідей на основі інтеграції та інтернаціоналізації освіти, досліджень і практики, а також формування у здобувачів вищої освіти (аспірантів) цінностей фаховості, прозорості, чесності та відкритості, соціальної відповідальності за результати наукової та науково-педагогічної діяльності перед суспільством, принципів міждисциплінарного підходу, розвитку і трансферу наукових досліджень (<http://surl.li/gcohg>), корелюють із стратегічними цілями освітнього процесу, розвитку та трансферу наукових досліджень НАУ щодо забезпечення якісної вищої освіти кожного здобувача задля їхньої конкурентоспроможності на глобальному ринку праці у авіаційно-космічній галузі, інших галузях, що дозволить їм зробити позитивний внесок у розвиток суспільства, а також підвищення конкурентоздатності на ринку трансферу технологій і комерціалізації результатів науково-інноваційної діяльності у авіаційно-космічній галузі (Strategija_NAU_2019.pdf). Спрямування ОНП на реалізацію системи означених цілей було повністю доведено під час онлайн зустрічей з фокус групами (з гарантом, з науково-педагогічними працівниками, здобувачами освіти, стейкхолдерами). Історія започаткування, розвитку та реалізації ОНП, її актуальність в сьогоденних умовах була підтверджена на організаційній зустрічі з гарантом ОНП. Унікальність ОНП «Економіка» направлена на вирішення актуальних завдань науково-теоретичного обґрунтування і розробки прикладних рекомендацій щодо діагностики і управління стійкістю соціально-економічних систем, державного регулювання економіки інноваційного типу, формування регіональної політики, ефективного просторового економічного співробітництва в умовах децентралізації, стратегічних орієнтирів національної, міжнародної, галузевої економічної безпеки та безпеки підприємств, у тому числі авіапідприємств, забезпечення стратегічного розвитку авіаційної галузі України в контексті інформаційної трансформації національної економіки (<http://surl.li/gcohg>). Отже, мета ОНП «Економіка» цілком відповідає місії, що визначена у «Стратегії розвитку НАУ до 2030 року», зокрема у підготовці висококваліфікованих фахівців та провадження наукової діяльності. Окрім того, ОНП «Економіка» враховує профіль ЗВО – авіаційно-космічну галузь.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі ОНП «Економіка» та ПРН загалом визначаються із урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів, що підтверджено під час онлайн-зустрічей із здобувачами ВО, роботодавцями, випускниками та академічним персоналом. При формуванні ОНП «Економіка» враховано рецензії-відгуки стейкхолдерів, що додані до звіту СО (<http://surl.li/hjxw>) та представлені на сторінці кафедри ЕПТ (<http://surl.li/hclbu>), а саме радника генерального директора зі стратегічного розвитку ДП «МА «Бориспіль» Астахова К.В., д.е.н., проф. зав. відділом проблем економіки підприємств Інституту економіки промисловості НАНУ Брюховецької Н.Ю., директора ТОВ «Тест» С. Степури та інш. На факультеті економіки та бізнес-адміністрування діє Рада роботодавців (<http://surl.li/hcldl>), які приймають участь у обговоренні ОНП. Обговорення та внесення пропозицій з метою удосконалення та оновлення

ОНП регламентовано Положенням про організацію освітнього процесу у НАУ (<http://surl.li/gqvm>) та Положенням про освітні програми у НАУ (<http://surl.li/aczsi>). З метою вдосконалення ОНП на сторінці кафедри ЕПТ створено перелік анкет для зацікавлених сторін (<http://surl.li/hclbu>), «Анкета для опитування НПП, що забезпечують підготовку здобувачів третього освітньо-наукового рівня ВО «Економіка»» (<http://surl.li/bqssc>), «Анкета визначення думки здобувачів стосовно змісту та наповнення ОНП» (<http://surl.li/fteil>), «Анкета ОНП «Стейкхолдери»» (<http://surl.li/hclfc>), в яких здобувачі ВО, НПП, стейкхолдери мали можливість висловити свої пропозиції щодо вдосконалення ОНП та освітнього процесу в університеті. Результати анкетування обговорювалися на засіданні кафедри ЕПТ та представлені на сторінці кафедри (<http://surl.li/hclbu>), про що зазначили під час онлайн-зустрічі НПП кафедри. За результатами анкетувань та спілкування під час онлайн-зустрічі встановлено достатньо високий рівень задоволеності ОНП здобувачами ВО якістю освітніх послуг та організацією наукових досліджень. Як зазначили на онлайн зустрічі, здобувачі ОНП входять до робочої групи розробки ОНП: 2021 р. – Зиз Д.О., 2022 р. – Храпач В.О. Під час онлайн-зустрічі з роботодавцями, на якій були присутні радник генерального директора зі стратегічного розвитку державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»», к.е.н. Астахов К.В.; Президент ІСС Ukraine, д.е.н., професор, Академік Української Академії Наук Щелкунов В. І.; завідувач відділом проблем економіки підприємства, Інститут економіки промисловості НАН України, д.е.н., професор Брюховецька Н. Ю.; завідувач кафедри економіки підприємства, Донбаська державна машинобудівна академія, к.т.н., доцент Підгора Є. О., провідний науковий співробітник ДУ Інститут економіки і прогнозування НАН України, к.е.н., с.н.с. Бойко О. М., була підтверджена їх участь в обговоренні проєкту ОНП

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі та ПРН ОНП «Економіка» орієнтовані на потреби ринку праці. Як зазначила гарант ОНП на організаційній зустрічі, при формулюванні цілей та ПРН ОНП було враховано тенденції розвитку сучасного ринку праці, його галузевого та регіонального аспектів в контексті підготовки висококваліфікованих наукових кадрів з економіки для підприємств усіх форм власності в галузі економіки, у тому числі авіаційної, через генерацію нових знань та інноваційних ідей на основі інтеграції та інтернаціоналізації освіти, досліджень і практики (<http://surl.li/gcohg>). Також гарант зазначила, що велика увага приділяється співпраці кафедри ЕПТ з державними та комерційними підприємствами, зокрема авіаційної галузі, що відображається в організації та проведенні спільних дослідних робіт, організації спільних наукових семінарів. В даному напрямку співпраця реалізується з такими організаціями, як: ПрАТ «Міжнародні авіалінії України», Державне підприємство «Міжнародний аеропорт «Бориспіль», Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Київ», Державне підприємство «Антонов», Державне підприємство «Завод 410 цивільної авіації», Державне підприємство «Обслуговування повітряного руху України», Асоціація «Аеропорти України» цивільної авіації (<http://surl.li/hcmgx>). Під час онлайн зустрічі із роботодавцями та відповідно до розміщених на сторінці кафедри ЕПТ протоколів обговорення ОНП, було зазначено, що ПРН періодично переглядаються та модернізуються відповідно до вимог ринку праці. Галузевий та регіональний контекст ОНП акцентується на дослідженнях транспортно-авіаційного сектору економіки на мега-, макро-, мезо- та мікрорівнях: в тематиці наукових публікацій здобувачів та викладачів, а також в темах дисертаційних робіт представлених на запит ЕГ (<http://surl.li/hcwpx>): Іванець Д.В. «Управління інноваційним розвитком транспортних підприємств в конкурентних умовах»; Подреза М.С. «Управління організаційною культурою при забезпеченні функціонування авіаційних підприємств»; Косенков Д.С. «Інвестиційні стратегії відновлення транспортної інфраструктури в неомодернізаційних умовах». При спілкуванні з гарантом, а також у відповіді на запит ЕГ (<http://surl.li/hcwys>) було з'ясовано, що при визначенні цілей та програмних результатів було проаналізовано та враховано досвід таких вітчизняних ЗВО, як КНЕУ імені Вадима Гетьмана, НУ «Чернігівська політехніка» (ОК1.1.2), НУ «Києво-Могилянська академія», КНУ імені Тараса Шевченка (ОК 1.3.3). Також враховувався досвід закордонних ЗВО Silesian University of Technology, Batumi Shota Rustaveli State University (ОК 1.2.2), Boston University, University of Cambridge, Harvard University. Онлайн-зустріч з роботодавцями підтвердила інтерес стейкхолдерів до випускників ОНП здатних самостійно та ефективно виконувати організаційні, управлінські, інформаційно-аналітичні, контрольні, соціально-психологічні, прогностичні, проєктувальні та інноваційно-дослідницькі функції у сфері економіки в умовах становлення нової економіки.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ЕГ встановила, що ОНП «Економіка» дозволяє забезпечити нормативний зміст підготовки здобувачів ВО, сформульований ПРН за Стандартом вищої освіти України зі спеціальності 051 «Економіка» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженим Наказом МОН України від 10.05.2022р № 424. При оновленні ОНП у 2022 році були враховані компетентності та ПРН, зазначені в Стандарті. ОНП «Економіка» 2022 р. відповідає затвердженому Стандарту вищої освіти щодо об'єкта вивчення, цілей навчання, теоретичного змісту предметної області, методів, методик і технологій та використання сучасного інструментарію. Обумовлюючи особливості ОНП, зазначено можливість зарахування до 6 кредитів (10% обсягу освітньої складової ОНП), при цьому за обов'язковими ОК може бути зараховано не більше 50% кредитів від їх обсягу. Проте п.2.5 «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у НАУ» (<https://cutt.ly/z7xR6iK>),

затвердженням наказом ректора №309/од від 03.10.2022 р. стверджується можливість визнання результатів навчання здобутих у неформальній / інформальній освіті дозволяється лише для нормативних дисциплін в обсязі, що не перевищує 25% від загального обсягу ОК, передбачених ОНП, що відповідає наказу МОНУ від 08.02.2022 № 130 «Про затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти». Тому Еґ рекомендує привести у відповідність особливості ОНП до інституційної нормативної бази. ОНП доповнена фаховими компетентностями та ПРН, що обґрунтовують унікальність ОНП. Проте, на думку Еґ, кількість додаткових СК (7) та ПРН (6) досить велика. При цьому деякі додаткові СК та ПРН повторюють зміст фахових компетентностей та ПРН визначених Стандартом (СК1-СК11; СК5-СК9,12; ПРН6-ПРН12; ПРН1-ПРН14; ПРН4-ПРН13; ПРН7-ПРН15). При аналізі матриці забезпечення СК та ПРН відповідним ОК було встановлено, що усі програмні результати досягаються за рахунок обов'язкових ОК ОНП. Проте, на думку Еґ, СК3 не в повній мірі забезпечене одним із модулів ОК1.2.1, ПРН7 взагалі забезпечується лише фаховою науково-педагогічною практикою (ОК 1.5.1). Форма атестації (дисертаційна робота доктора філософії) здобувачів вищої освіти відповідає вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка. Визначені ОК не в повній мірі представляють предметну область спеціальності, так як більше відносяться до управлінської сфер, галузі знань управління та адміністрування

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОНП має галузеву спрямованість щодо авіаційної сфери та відповідає місії НАУ. Налагоджена комунікація із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами ОНП, підтримання партнерських відносин з роботодавцями. Врахування галузевого та регіонального контексту, ринку праці під час формулювання цілей та програмних результатів ОНП. При розробці та модернізації ОНП було враховано досвід зарубіжних та вітчизняних ЗВО, що робить її актуальною у міжнародному освітньо-науковому просторі. Результати навчання відповідають зазначеним у відповідному стандартні вищої освіти, а додаткові фахові компетентності та ПРН спрямовані на реалізацію унікальності освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. Слабкою стороною, на думку Еґ, є: 1. Велика кількість додаткових фахових компетентностей та програмних результатів навчання, повторюваність їх змісту зі змістом СК та ПРН визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка. Еґ рекомендує: при наступному перегляді ОНП оптимізувати додаткові спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання задля уникнення дублювання з ПРН визначених Стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка». 2. Освітні компоненти, що забезпечують зміст ОНП, більше відносяться до управлінської сфери, а саме галузі знань Управління та адміністрування. Еґ рекомендує: при наступному перегляді ОНП включити ОК, які б в повній мірі відповідали предметній області спеціальності 051 «Економіка»

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 1.1, 1.2., 1.3. (що стало вирішальним) та часткову узгодженість з підкритерієм 1.4. (щодо кількості додаткових ПРН та ФК та їх повторюваності із ПРН визначеними Стандартом вищої освіти, а також спрямованості ОК на управлінську сферу). Виходячи з релевантності викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, питомої ваги підкритеріїв і генерування підсумкової оцінки, Еґ вважає, що освітня програма та освітня діяльність відповідає рівню В за Критерієм 1 із зауваженнями, які можна виправити при наступному перегляді ОНП

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ОНП «Економіка» (2022р та попередніх років.) за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти ступеня доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка» представлені на сайті НАУ (<http://surl.li/hclbu>). ОНП «Економіка» передбачає освітню та наукову складові. Термін навчання складає 4 роки, обсяг освітньої складової ОНП 2022р. становить 60 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам ст. 5, п. 6 ЗУ «Про вищу освіту» та Постанови КМУ від 23.03.2016 № 261 «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (у редакції постанови КМУ від 03.04.2019 № 283) та «Положення про освітніх програми НАУ» (<http://surl.li/aczsi>). В ОНП «Економіка» (відповідно до Постанови КМУ №261, п.27) визначено чотири складові, що передбачають набуття аспірантом компетентностей відповідно до Стандарту вищої освіти зокрема: 1) освітня складова, що формує глибинні знання зі спеціальності 051 «Економіка» (5 обов'язкових ОК: ОК «Тенденції розвитку та сучасний міждисциплінарний науковий дискурс у галузі економіки» (3 кредити ЄКТС), ОК «Управління знаннями» (3 кредити ЄКТС), ОК «Стратегічне управління та інноваційний розвиток підприємства» (3 кредити ЄКТС); ОК «Антикризове та вартісно-орієнтоване управління» (3 кредити ЄКТС); ОК «Проектний консалтинг» (3 кредити ЄКТС); 2) освітня складова, що дозволяє оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (3 обов'язкових ОК: ОК «Філософія науки та інновацій» (3 кредити ЄКТС); ОК «Інноваційні методи прийняття рішень в соціотехнічних та соціокультурних системах» (3 кредити ЄКТС); ОК «Когнітивні технології прогнозування стану соціотехнічних та соціокультурних систем» (3 кредити ЄКТС); 3) освітня складова з набуття універсальних навичок дослідника та викладача (2 обов'язкові ОК «Правове, економічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень» (6 кредитів ЄКТС); ОК «Андрагогіка та інноваційні освітні технології вищої освіти» (4 кредити ЄКТС); 4) освітня складова, що формує мовні компетентності іноземною мовою («Англійська мова наукового спрямування» (3 кредити ЄКТС), ОК «Академічне письмо англійською мовою (English academic writing)» (3 кредити ЄКТС). Окрім того, в обов'язковій частині ОНП «Економіка» передбачено ОК «Фахову науково-педагогічну практику» обсягом 6 кредити ЄКТС. Таким чином, обов'язкові ОК ОНП «Економіка» 2022 р. складають 45 кредитів ЄКТС, і становлять 75%, а вибіркова ОК складають - 15 кредитів ЄКТС, і в загальному становлять 25%, що не порушує вимоги чинного законодавства

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Структура ОНП регламентується Постановою КМУ від 23.03.2016 № 261 «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (у редакції постанови КМУ від 03.04.2019 № 283), «Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ» (<http://surl.li/gqvm>) та «Положення про освітніх програми НАУ» (<http://surl.li/aczsi>). Зміст ОНП «Економіка» структурований, освітні компоненти взаємопов'язані між собою. ОНП має структурно-логічну схему вивчення компонентів освітньої програми, що надає можливість стейкхолдерам оцінити рівень підготовки, необхідний для здобуття загальнонаукових та мовних компетентностей, універсальних навичок та глибинних знань зі спеціальності. ОНП «Економіка» містить обов'язкові компоненти, які поділені на 4 цикли дисциплін (відповідно до Постанови КМУ №261, п.27), практичну підготовку та вибіркові компоненти. Таку ж структуру за змістом і кількістю ОК має навчальний план 2022 року. Обов'язкові компоненти згідно ОП та НП вивчаються впродовж 1-3 семестрів, вибіркові компоненти вивчаються у 4 семестрі. У цілому вибір та послідовність вивчення обов'язкових компонентів освітньої програми відповідає нормативним документам НАУ і дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН, визначених стандартом ВО України за спеціальністю 051 «Економіка» за третім (освітньо-науковим) рівнем ВО. За результатами зустрічей та розгляду документів ЕГ встановлено, що наведений перелік компонентів у більшості надає можливість здобувачу досягти заявленої цілі та програмних результатів. Проте ЕГ зазначає, що переважна більшість обов'язкових ОК циклу оволодіння глибинними знаннями зі спеціальності відноситься до управлінської галузі (ОК1.3.2 Управління знаннями; ОК1.3.3 Стратегічне управління та інноваційний розвиток підприємства; ОК 1.3.4 Антикризове та вартісно-орієнтоване управління). На онлайн зустрічі із гарантом, НПП, роботодавцями та відкритій зустрічі зазначався тісний взаємозв'язок економіки та управління, враховуючи забезпечення СКО1 Стандарту щодо міждисциплінарного напрямку наукових досліджень здобувачів ВО. Досягнення програмних результатів навчання за ОНП відбувається шляхом застосування відповідних форм та методів навчання, забезпечення практичної підготовки здобувачів. Додатково до визначених стандартом ОНП «Економіка» передбачено формування ПРН 10-15, які підкреслюють особливості та специфіку даної ОНП. В сукупності ОК дозволяють досягти заявлену мету ОНП, ПРН, що підтверджується матрицею забезпечення ПРН відповідними компонентами ОНП. На думку ЕГ для забезпечення СКО3, ПРН04 та ПРН09 деякі ОК потребують проведення лабораторних занять (ОК1.2.1, ОК1.2.2, ОК1.3.5) з використанням спеціалізованого програмного забезпечення.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП «Економіка» в цілому відповідає предметній області спеціальності 051 «Економіка» Зокрема, ціллю навчання на ОНП (<http://surl.li/gcohg>) є набуття здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Основний фокус ОНП «Економіка» - формування у здобувачів вищої освіти (аспірантів) здатності розв'язувати комплексні проблеми професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності в сфері економіки та інших галузях, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та / або професійної практики. Зміст ОНП «Економіка» забезпечується обов'язковими та вибілковими ОК, які

поділяються на рекомендовані кафедрою та альтернативні, при цьому альтернативні вибіркові ОК, на думку ЕГ, більше відповідають предметній області ОНП ніж рекомендовані. Також, у ОНП «Економіка» окрім ОК, що формують знання зі спеціальності використовують загальноуніверситетські ОК, що дозволяють оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; ОК з набуття універсальних навичок дослідника та ОК, що формують мовні компетентності іноземною мовою. Зазначені ОК в сукупності дозволяють сформувати науково-методологічне підґрунтя для виконання наукової складової ОНП, результатом якої є підготовка дисертації з економіки та бізнес-адміністрування.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ (<http://surl.li/gqvm>), «Положенням про формування індивідуальної освітньої траєкторії ЗВО в НАУ» (<http://surl.li/bcdjw>), про що зазначили на онлайн-зустрічі гарант ОНП, здобувачі ВО, адміністративний персонал. Структура ОНП «Економіка» передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти ОК обсягом 15 кредитів ЄКТС, які в загальному становлять 25%, що відповідає ст. 62, п. 15 ЗУ «Про вищу освіту», п.26 Постанови КМУ №261 та «Положенням про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти в НАУ» (<http://surl.li/bcdjw>). Каталог вибіркових дисциплін представлений на сайті відділу аспірантури та докторантури (<http://surl.li/fjiox>) та кафедри ЕПТ (<http://surl.li/hclbu>). Так як обсяг однієї вибіркової дисципліни для третього (освітньо-наукового) рівня складає 5 кредитів ЄКТС, то при виборі здобувачами ВО обрається один ОК із загального каталогу (з 10 навчальних дисциплін) і два ОК - з фахового (із 7 навчальних дисциплін). Також нормативними документами НАУ визначена вимоги до мінімальної кількості здобувачів: із загальноуніверситетського каталогу - 20 осіб; з фахового каталогу для третього рівня вищої освіти - 5 осіб (<http://surl.li/bcdjw>). За результатами спілкування на фокус-групах зі здобувачами вищої освіти, науково-педагогічними працівниками члени експертної групи пересвідчилися, що процедура формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти є зрозумілою

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ЕГ встановлено, що ОНП «Економіка» у НАУ передбачає здобуття практичних компетентностей за рахунок практичної складової ОК, зокрема на практичних заняттях та проходження аспірантами Фахової науково-педагогічної практики обсягом 6 кредити ЄКТС (ОК1.5.1 в ОНП та НП 2022р). ОК1.5.1 «Фахова науково-педагогічна практика» (далі - ФНПП) є обов'язковим ОК, за яким навчаються здобувачі ВО ступеня доктора філософії. Проведення практики регламентується Положенням про організацію та проведення практик ЗВО НАУ (<http://surl.li/exhbe>), МР щодо організації та проведення ФНПП (<http://surl.li/fumke>), Програмою ФНПП (<http://surl.li/hdekr>). Положення про організацію та проведення практик ЗВО НАУ (<http://surl.li/exhbe>) регламентує проведення практик ЗВО освітніх ступенів «бакалавра» та «магістра». Програма ФНПП визначає мету (пп.1.2) і завдання педагогічної практики аспірантів (пп.1.3), зміст педагогічної практики (п.3), організацію педагогічної практики аспірантів (п.2), результати проходження фахової науково-педагогічної практики (пп.1.5), обов'язки аспірантів (пп.2.3), обов'язки керівника практики (пп.2.2). Відповідно до Програми практики «Безпосереднє керівництво педагогічною практикою кожного аспіранта здійснює його науковий керівник. У разі неможливості виконання ним функцій керівника, керівництво практикою аспіранта здійснює завідувач випускової кафедри», що було підтверджено на онлайн зустрічах із здобувачами та науковими керівниками аспірантів. На сайті кафедри ЕПТ розміщено силабус «ФНПП» (<http://surl.li/hdfgn>), де визначено її мету - набуття аспірантами професійно-орієнтованих навичок та досвіду навчальної, методичної діяльності, необхідних для викладання у закладах вищої освіти дисциплін за спеціальністю 051 «Економіка». Проходження практики сприяє формуванню загальних та фахових компетентностей ОНП «Економіка» 2022р., зокрема: ЗК01, ЗК03, ЗК05, СК04, СК10 та ПРН: ПРН07, ПРН15. При аналізі Програми практики (пп.1.5) та матриць відповідностей компетентностей компонентам ОНП прослідковується неповна відповідність спеціальних компетентностей зазначених у цих документа (СК07 відсутнє в матриці). За результатом проведення ФНПП здобувачів мають підготувати конспект та створити мультимедійну презентацію лекції з навчальної дисципліни, що викладає керівник аспіранта; підготувати методичні рекомендації для проведення практичного заняття, розробити тестові завдання / практичні задачі з навчальної дисципліни, що викладає керівник аспіранта; відвідати лекції керівника аспіранта та провідних НПП кафедри; провести практичні заняття та залікову лекцію з навчальної дисципліни, що викладає керівник аспіранта, за визначеною темою. На запит ЕГ гарантом ОНП були надані звіти з ФНПП, що оформлені у відповідності до нормативних вимог ЗВО (<http://surl.li/hcwxp>). Під час онлайн зустрічі здобувачі ВО підтвердили проходження педагогічної практики і виконання індивідуального завдання зазначеного в програмі практики.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОНП передбачає набуття здобувачами ВО таких соціальних навичок soft skills, як: лідерство, комунікація, критичне мислення, креативність, здатність працювати в команді, соціальна відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфлікти, а саме ОК1.1.2 «Інноваційні методи прийняття рішень в соціотехнічних та соціокультурних системах» дозволяє сформувати у ЗВО здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК02) та здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності (ЗК05); ОК 1.5.1 «Фахова науково-педагогічна практика» сприяє розвитку soft-skills комунікації та лідерства. ОК 1.1.1. «Філософія науки та інновацій» забезпечує генерування нових ідей (креативність) (ЗК04). При проходженні практичної підготовки здобувачі працюють в команді, навчаються принципам комунікації з керівництвом та співробітниками, набувають навички з вирішення конфліктів та управління часом. Таким чином, практична підготовка сприяє закріпленню і вдосконаленню соціальних навичок, здобутих під час теоретичного навчання, які дозволяють здобувачам ОНП бути успішними та професійними на своєму робочому місці. Зустріч з представниками студентського самоврядування та здобувачами ВО підтвердила можливість розвивати soft skills в час, вільний від навчального навантаження. Також набуттю соціальних навичок сприяє участь здобувачів у науковому заходах, які організуються кафедрою та університетом. Забезпечення набуття здобувачами ОНП «Економіка» соціальних навичок (soft skills) досягається за рахунок використання методів навчання, зокрема інтерактивні лекції, бесіди або дискусії, проблемні ситуації, творчі завдання, тощо. Набуттям здобувачами ОНП «Економіка» соціальних навичок (soft skills) сприяє участь аспірантів у тренінгах, ділових іграх, наукових заходах, публікації статей, монографій, тез доповідей, у виховних заходах кафедри, що сприяє їх включенню до соціального простору НАУ.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю 051 «Економіка» відсутній. Присвоєння професійної кваліфікації здобувачам вищої освіти за ОНП «Економіка» не передбачено

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз обсягу освітньої програми та її освітніх компонентів, співвідношення аудиторних занять та самостійної роботи, результати проведених зустрічей з фокус-групами НПП та здобувачами ВО показали, що фактичне навантаження здобувачів допомагає досягти цілі ОНП та забезпечує досягнення програмних результатів навчання. Формування навчального плану та розподіл годин за формами навчання регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ (<http://surl.li/gqvm>) та Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у НАУ (<http://surl.li/fofen>). ОНП «Економіка» передбачає виконання освітньої та наукової складових. Обсяг освітньої складової ОНП «Економіка» 2022р. становить 60 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам ст. 5, п. 6 ЗУ «Про вищу освіту» та п. 26 Постанови КМУ №261. Нормативний термін підготовки доктора філософії становить 4 роки. У ОНП «Економіка» та НП передбачена ОК «Фахова науково-педагогічна практика» загальним обсягом 6 кредити ЄКТС у 3-му семестрі терміном 4 тижнів (відповідно до Графіку навчального процесу у НП 2022 р). Обсяг ОНП 2022 р. і окремих ОК відображає фактичне навантаження аспірантів ОНП, і визначено у НП. Обов'язкові ОК ОНП «Економіка» 2022 р. складають 45 кредити ЄКТС, і становлять 75%, а вибіркові ОК складають - 15 кредитів ЄКТС, і в загальному становлять 25%. Фактичний розподіл часу зазначається у навчальному (<http://surl.li/gsoqd>) та робочому навчальному плані (<http://surl.li/exmwy>), відповідно до яких 30-50% становить аудиторне навантаження та 70-50% - самостійної роботи, що відповідає «Рекомендаціям для експертів Національного агентства стосовно акредитації освітніх програм третього рівня вищої освіти», підкритерій 2.8 (<http://surl.li/hlddb>). Під час онлайн-зустрічі з адміністративним персоналом уточнювались питання щодо поділу годин на аудиторні заняття і самостійну роботу. Також під час онлайн-зустрічі зі здобувачами ОНП «Економіка» встановлено, що вони задоволені фактичним навантаженням та співвідношенням обсягів окремих ОК.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти не передбачена ОНП «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОНП «Економіка» має чітку структуру, ОК, включені до ОНП складають логічну взаємопов'язану систему та дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН. Структура та зміст ОК регулярно переглядаються та оновлюються з метою забезпечення їх відповідності вимогам часу. Вибіркова складова ОНП включає різноспрямовані дисципліни загальноуніверситетської та фахової підготовки. Здобувачі обізнані з процедурою та можливістю формування індивідуальної освітньої траєкторії. ОНП передбачає практичну підготовку аспірантів, яка направлена на набуття компетентностей, що є корисними в їхній подальшій професійній діяльності. ОНП надає можливість здобувачам формувати та розвивати соціальні навички (soft skills).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1.ЕГ зазначає, що переважна більшість обов'язкових ОК циклу оволодіння глибокими знаннями зі спеціальності відноситься до галузі управління та адміністрування (ОК1.3.2; ОК1.3.3; ОК 1.3.4). ЕГ рекомендує: при наступному перегляді освітньо-наукової програми “Економіка” оновити освітні компоненти, які б відповідали предметній області спеціальності 051 “Економіка” та забезпечували б досягнення ПРН визначені Стандартом ВО зі спеціальності 051 “Економіка” 2.На сайті кафедри ЕПТ та в таблиці 1 відомостей самооцінювання представлені неоновлені робочі програми навчальних дисциплін 2021 року (ОК 1.1.1; ОК 1.1.2; ОК1.1.3; ОК 2.1.1), в яких ЗК, СК та ПРН, що вони забезпечують не відповідають оновленій ОНП «Економіка» 2022р. ЕГ рекомендує: привести у відповідність до оновленої ОНП «Економіка» 2022р. робочі програми навчальних дисциплін та силабуси. 3.Для забезпечення СКО3, ПРН04 та ПРН09 деякі ОК потребують проведення лабораторних занять (ОК1.2.1, ОК1.2.2, ОК1.3.5) з використанням спеціалізованого програмного забезпечення. ЕГ рекомендує: внести зміни до НП та ОНП щодо запровадження лабораторних робіт за частиною ОК з використанням комп'ютерної техніки та спеціалізованого програмного забезпечення ОК 4.«Положення про організацію та проведення практик ЗВО НАУ» (<http://surl.li/exhbe>) регламентує проведення практик ЗВО освітніх ступенів «бакалавра» та «магістра».ЕГ рекомендує: до початку наступного навчального року доповнити «Положення про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти НАУ» особливостями організації та проведення практичної підготовки ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. 5.Процедура формування індивідуальної траєкторії дещо обмежує вільний вибір для малокомплектних груп та окремого здобувача вищої освіти. ЕГ рекомендує: переглянути обмеження щодо мінімальної чисельності здобувачів ВО в групах при вивченні вибіркового ОК для здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП «Економіка» характеризується достатнім рівнем узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 2.1, 2.6, 2.8. ЕГ надані рекомендації щодо покращення ОНП за підкритеріями 2.2, 2.3 (в частині оновлення освітніх компонентів, що забезпечують зміст галузі соціальних та поведінкових наук; необхідності запровадження лабораторних занять за деякими ОК з використанням спеціалізованого програмного забезпечення), 2.4 (в частині обмеження мінімальної чисельності здобувачів ВО в групах при вивченні вибіркового ОК для здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти), 2.5 (в частині доповнення до нового навчального року на інституційному рівні «Положення про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти НАУ» особливостями організації та проведення практичної підготовки ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти). Виходячи з релевантності викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОНП Критерію 2, оскільки наведені слабкі сторони та рекомендації можуть бути імплементовані у наступній редакції ОНП в новому навчальному році.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Вступ до аспірантури ННАУ здійснюють за Правилами прийому до аспірантури та докторантури у 2022-23 році, які є додатком до Правил прийому до НАУ та регламентуються Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у НАУ, затвердженого Вченою радою (далі – ВР) НАУ 26.06.2019 (протокол № 6) та введеного в дію наказом ректора від 15.07.2019 № 375/од і знаходяться у відкритому доступі на веб-сторінці університету (<https://bit.ly/3u39GzC>). Правила прийому складено у відповідності до чинних Умов прийому на навчання до ЗВО України в 2022 році (затверджених наказом МОН України від 13.10. 2021 р. №1098). Правила прийому є структурованими, вони визначають порядок та умови вступу до аспірантури, перелік документів, перелік вступних випробувань та порядок проведення конкурсу. За інформацією, отриманою ЕГ під час дистанційних зустрічей, Правила прийому щорічно оновлюються та вчасно оприлюднюються на веб-сайті ЗВО і

відділу аспірантури та докторантури. Інформацію про перелік спеціальностей та документів для вступу, строки прийому заяв і документів, перелік вступних випробувань та порядок проведення конкурсного відбору, програми вступних випробувань у 2023 р., вимоги до підготовки реферату та презентації дослідницької пропозиції та склад предметних комісій у 2023 р. розміщено на сайті ЗВО окремій сторінці щодо вступу до аспірантури (<http://surl.li/hlnep>). Фахові завдання до вступних іспитів за ОНП розробляються провідними фахівцями випускової кафедри та оновлюються щороку після обговоренні на засіданні кафедри. Організацію прийому та зарахування здобувачів до аспірантури здійснює предметна комісія, склад якої затверджується наказом Ректора НАУ. Аналіз правил прийому на навчання та програми вступного випробування свідчить, що вони є чіткими та зрозумілими та не містять дискримінаційних положень, що підтверджено документально (сайт, документи, положення) та на онлайн зустрічах із фокус-групами

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Згідно з Правилами прийому до аспірантури НАУ (<https://cutt.ly/F7x1jn1>), на конкурсній основі приймають громадян України, які здобули ступінь магістра або спеціаліста. Конкурсний відбір на навчання за ОНП «Економіка» проводиться на основі балу, який обчислюється як сума балів, отриманих під час складання вступних іспитів: зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 051 «Економіка», відповідно до затвердженої програми), англійської мови (для громадян України за програмою, яка відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти), презентації дослідницьких пропозицій у вигляді реферату. Вступник, який підтвердив свій рівень знання англійської мови одним із наступних дійсних сертифікатів тестів: TOEFL, IELTS, сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складання вступного випробування з англійської мови. Особам, які вступають до аспірантури з іншої спеціальності, призначають додатковий вступний іспит за окремою програмою, яка розробляється предметною комісією з основної спеціальності. Результати складання вступних іспитів оцінюються за 100-бальною шкалою, додаткових - за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано). Для кожного виду вступних випробувань встановлено вагові бали, відзначено можливості врахування додаткових балів за наукові досягнення. Відповідно до зустрічі з керівництвом та адміністративним персоналом зазначено, що на сайті аспірантури своєчасно завантажуються Програми вступних випробувань (<http://asdoc.nau.edu.ua/>). Програма вступного випробування третього (освітньо-наукового рівня) вищої освіти для здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з економіки (<https://cutt.ly/P6LFT01>) передбачає оцінку знань за такими розділами: Стратегічне управління, Антикризове управління, Інноваційний розвиток, Економіка праці, Макроекономіка, Адаптивна економіка. Аналіз змісту програми вступних екзаменів до аспірантури дозволив встановити той факт, що набір питань, який в ній міститься, не дає можливість в повному обсязі оцінити фахові знання вступників за другим рівнем вищої освіти. ЕГ зауважує, що Правила прийому на навчання за ОНП враховують особливості самої освітньої програми, тоді як програма вступного випробування враховує галузеву особливість НАУ, але не в повному обсязі охоплює програму рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 051 «Економіка». ЕГ надано приклади дослідницьких пропозицій (рефератів) вступників до аспірантури, за якими ЕГ переконалася у відповідності тематики рефератів пропонованим темам досліджень здобувачів. Проте ЕГ зауважує, що слід звернути увагу на необхідність оцінювання наданих рефератів (презентацій) на наявність текстових запозичень.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО у НАУ регулюються Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у НАУ (<https://cutt.ly/26LFJJI>), Тимчасовим положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення та переведення здобувачів ВО НАУ (2016, <https://bit.ly/34omldq> <https://cutt.ly/W00qdSL>) та Положення про порядок переведення (поновлення) студентів, які навчалися у вищих навчальних закладах Донецької та Луганської областей, на навчання до НАУ (2015, <https://cutt.ly/100qPcC>). Право здобувачів на зарахування кредитів, передбачених ОНП, декларують п. 3.5 та 3.6 Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у НАУ (<https://cutt.ly/R7xHcsq>). Згідно з цими документами, Вчені ради факультетів мають право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших ЗВО (наукових установах) компетентностей з однієї або декількох обов'язкових навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), однак, конкретних правил і процедур це положення не містить. Питання визнання результатів навчання, отриманих під час навчання за програмою міжнародної академічної мобільності, в т.ч. здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня ВО, регулюються ч.9 Положення про організацію навчального процесу в НАУ (<https://cutt.ly/C7xFkPc>). При прийнятті на навчання осіб, які подають документ про здобутий за кордоном ступінь (рівень) освіти, обов'язковою є процедура визнання і встановлення еквівалентності документа, що здійснюється відповідно до наказу МОН від 05 травня 2015 року № 504. Перелік навчальних дисциплін фіксують у тристоронньому договорі про навчання між здобувачем, НАУ та ЗВО-партнером відповідної програми академічної мобільності. Процедури, що регламентують академічну мобільність та перезарахування результатів навчання під час неформальної чи формальної освіти, визнаються відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю п. 3.28-3.36 (<https://cutt.ly/NRhcjhj>). ЕГ зазначає, що реалізація деяких інституційних документів обмежується ОС бакалавра та магістра. Отже, питання визнання результатів навчання здобувачів третього (освітньо- наукового) рівня ВО, отриманих в інших ЗВО за межами договорів академічної

мобільності, залишаються дещо неврегульованими. ЕГ рекомендує визначити чіткі правила визнання РН аспірантів у інших ЗВО поза межами договорів академічної мобільності, доповнивши одне з вищеназваних чинних положень. Під час інтерв'ювання здобувачів освіти, академічного і адміністративного персоналу ЕГ встановила, що запитів на визнання РН, отриманих в інших ЗВО, в т. ч. під час академічної мобільності, від здобувачів ВО за ОНП «Економіка» наразі не було. Зважаючи на вивчені документи, що містяться на веб-сайті ЗВО у відкритому доступі та на результати інтерв'ювання фокус-груп під час дистанційних зустрічей, ЕГ робить висновок про загальну відповідність ОНП «Економіка» якісним характеристикам у контексті підкритерію 3.3.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній / інформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у НАУ (<https://cutt.ly/z7xR6iK>), затвердженим наказом ректора №309/од від 03.10.2022 р. Правила, встановлені цим документом, є чіткими та достатньо зрозумілими. Визнання результатів навчання дозволяється лише для нормативних дисциплін в обсязі, що протягом навчання не перевищує 25%. Додаткові умови зарахування визначені у розділі 3 самої ОНП: декларується можливість зарахування до 6 кредитів (10% обсягу освітньої складової ОНП), при цьому за обов'язковими ОК може бути зараховано не більше 50% кредитів від їх обсягу. За результатами проведених фокус-груп з академічним і адміністративним персоналом та здобувачами освіти ЕГ встановила, що практики застосування вищеназваних правил за ОНП, що акредитується, наразі немає. Як правило, здобувачу такі результати навчання зараховувались частково, тобто як частина (певні розділи або теми) ОК. Під час он-лайн зустрічі аспіранти III року навчання повідомили, що за пропозицією викладача проходили курси з академічної доброчесності на одному з он-лайн ресурсів неформальної освіти. Успішне проходження курсів заохочувалося нарахуванням балів з дисципліни «Правове, економічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень». У процесі зустрічі з аспірантами підтверджено обізнаність здобувачів освіти щодо особливостей застосування вказаних положень. На базі Інституту новітніх технологій та лідерства (ІНТЛ), що є освітнім, науковим, просвітницьким та адміністративним структурним підрозділом НАУ, для всіх учасників освітнього процесу є доступними такі сервіси неформальної освіти: Стартап-школа ІНТЛ (<https://bit.ly/3nbeFa3>), Школа лідерства та громадянської свідомості (<https://bit.ly/38WWP5P>). ЕГ рекомендує активізувати роботу щодо залучення аспірантів ОНП до навчання на ресурсах неформальної освіти для поглиблення наявних та формування додаткових компетенцій, необхідних для дослідницької та викладацької діяльності. Отже, спираючись на результати інтерв'ювання фокус-груп та на результати аналізу наданих документів, ЕГ робить висновок про загальну відповідність ОНП «Економіка» якісним характеристикам у контексті підкритерію 3.4.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Висока інформативність на сторінках сайту НАУ щодо вступу до аспірантури, де розміщено нормативні документи, які необхідні абітурієнту для реалізації процедури вступу, перелік та зразки документів, перелік спеціальностей, програми вступних випробувань. Правила прийому передбачають можливість визнання міжнародних сертифікатів тестів на рівень володіння іноземною мовою B2; представлення абітурієнтами власної дослідницької пропозиції під час вступу на ОНП, що дозволяє визначити здатність до наукового пізнання і наукових досліджень та коло наукових інтересів здобувача, їх узгодженість з науково-дослідною діяльністю випускової кафедри університету та передбачуваного наукового керівника.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Програма вступного іспиту до аспірантури за даною ОНП не в повному обсязі охоплює програму рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 051 Економіка. ЕГ рекомендує: переглянути перелік розділів і питань у програмах основного і додаткового іспитів зі спеціальності 051 «Економіка» та доповнити її до початку вступної кампанії в осінній період. Розглянути можливість оцінювання рефератів (презентацій) дослідницьких пропозицій на наявність текстових запозичень. 2. Відсутність прикладів академічної мобільності та визнання здобутих під час мобільності результатів навчання за ОНП третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 051 «Економіка». ЕГ рекомендує: систематично сприяти залученню здобувачів ВО даної ОНП до міжнародної, внутрішньої академічної мобільності та сприяти впровадженню неформальної / інформальної освіти для поглиблення наявних та формування додаткових компетенцій, необхідних для дослідницької та викладацької діяльності, зокрема розглянути рекомендовані джерела здобуття неформальної освіти та оприлюднити для здобувачів ВО до початку 2023-2024 навчального року. 3. Визнання результатів навчання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, отриманих в інших ЗВО за межами договорів академічної мобільності, залишаються дещо неврегульованими. ЕГ рекомендує: до початку нового 2023/24 н.р. визначити чіткі правила визнання результатів навчання аспірантів у інших ЗВО поза межами договорів академічної мобільності, доповнивши одне з вищеназваних чинних положень.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання за ОНП викладені чітко і зрозуміло, не містять ознак дискримінації для вступників на ОНП, своєчасно оприлюднюються на офіційному сайті ЗВО. Правилами прийому здобувачам надано можливість визнання міжнародних сертифікатів тестів на рівень володіння іноземною мовою та представлення абітурієнтами власної дослідницької пропозиції. ОНП має значний рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 3.1-3.4. Враховуючи релевантність фактів та їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОНП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 3 з рівнем В. Слабкі сторони за критерієм 3, на думку експертної групи, не мають вирішального впливу на досягнення здобувачами програмних результатів навчання за ОНП та є несуттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Підготовка здобувачів за ОНП 051 Економіка в НАУ проводиться згідно Положень: про систему забезпечення якості ВО та освітньої діяльності НАУ (<https://cutt.ly/eDzLa8R>), про організацію освітнього процесу в НАУ (<https://cutt.ly/bDzPfwI>), про формування індивідуальної освітньої траєкторії ЗВО в НАУ (<https://cutt.ly/SDzIN3t>), про підготовку ЗВО ступеня доктора філософії та доктора наук у НАУ (<https://cutt.ly/3DzjxjM>), про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти НАУ (<https://cutt.ly/v3DuyGg>) та інші документи ОНП (<https://cutt.ly/V3DitSo>) в НАУ, що регламентують принципи, форми та методи організації освітнього процесу. В ході проведення акредитаційної експертизи ЕГ з'ясувала, що форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОНП цілей та програмних результатів навчання, сприяють особистісному розвитку аспірантів, їх самоактуалізації як в освітньому, так і дослідницькому процесі та орієнтовані на індивідуальне і диференційоване навчання, що відповідає парадигмі студентоцентрованості. Аналіз ОНП, навчальних планів та дискусії у ході зустрічей з фокус-групами показали, що під час навчального процесу викладачі застосовують традиційні (лекційні, практичні та індивідуальні заняття, консультації) у поєднанні з інтерактивними (case-study, розв'язання проблемних завдань, ділові ігри, «мозкова атака», дискусії, розробка і захист проєктів, презентація результатів досліджень) формами і методами навчання. Про дотримання студентоцентрованого підходу та принципів академічної свободи свідчить практика постійного діалогу зі студентами щодо змісту, форм та методів навчання. Зустрічі з НПП та здобувачами дозволили пересвідчитись, що викладачі можуть на власний розсуд обирати зміст, методи, форми навчання та викладання, а також наукової роботи; використовувати результати власних досліджень під час публічних виступів, у змісті ОК, при укладанні навчальних посібників, методичних рекомендацій. Здобувачі мають можливість вибору дисциплін, право вільного вибору форми навчання, теми досліджень, наукового керівника, бази практики, право на академічну мобільність, неформальну освіту, формування індивідуальних планів, висловлення своєї думки та наукової позиції. З метою створення сприятливого середовища для розвитку науковців до світового рівня в НАУ започатковано Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених НАУ (<http://usa.nau.edu.ua>). В НАУ, відповідно до наказу МОН України запроваджено дистанційне та змішане навчання з використанням інтерактивних форм навчання, через освітню платформу Google Classroom, VIBER, е-пошту, яка вказана у силабусах навчальних дисциплін (<https://cutt.ly/cDzAUbF>). Анонімне опитування дає можливість оцінити якість освітнього процесу (<http://surl.li/hdrsn>)

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

На підставі аналізу інформації представленої на офіційному сайті та під час онлайн зустрічей зі здобувачами було виявлено, що повну інформацію щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів здобувачі ОНП 051 "Економіка" мають змогу отримати з робочих програм дисциплін та силабусів, які розміщені на офіційному сайті ФЕБА в розділі кафедри економіки повітряного транспорту (<https://cutt.ly/YDzCTyV>) та на сторінці кафедри в Інституційному репозитарії НАУ (<https://cutt.ly/uDzCS2u>). Лекційні матеріали та методичні рекомендації представлені у освітній платформі Google Classroom, до якої мають доступ всі здобувачі. Гарант ОНП під час експертизи продемонструвала наповнення матеріалів для дистанційного доступу до них здобувачів для окремих дисциплін у Google Classes. Під час зустрічі зі

здобувачами було встановлено, що на перших заняттях викладачі ознайомлюють навчальну групу з критеріями оцінювання, основним змістом дисципліни, завданнями та методами навчання, критерії оцінювання у межах окремих ОК є доступними та зрозумілими. Також аспіранти підкреслили, що є можливість ставити викладачам питання під час занять або комунікувати через інші способи зв'язку Zoom, Classroom, Viber (у тому числі, через е-пошту та месенджери), що вказані в силабусах навчальних дисциплін. Зміст, фахові компетенції та програмні результати навчання відображені в ОНП даної спеціальності, яка відображена на сайті університету (<https://cutt.ly/46XIkQ3>), офіційному порталі ФЕБА (<http://feba.nau.edu.ua/>), розділу Аспірантура та докторантура (<https://cutt.ly/GDzCMoJ>), офіційних сторінках та каналах у соціальних мережах. На сторінці кафедри також розміщено каталог навчальних дисциплін вільного фахового вибору здобувачів третього рівня. ЕГ зауважує, що певним недоліком силабусів та робочих програм дисциплін є те, що у них зазначено як відповідальну особу (автора) більшості дисциплін та вказано контактні дані завідувача кафедри, гаранта ОНП Ареф'євої О.В. Таким чином, ускладнено контактування здобувачів з іншими співавторами дисциплін під час їх вибору.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання з науковою діяльністю під час реалізації ОНП у НАУ забезпечується шляхом опанування освітніх компонент та проведення наукових досліджень наступним чином: виконання індивідуального плану наукової роботи аспірантами, підготовка та публікація наукових статей, виступи на наукових конференціях. Вибір спеціалізованих дисциплін освітньої компоненти здобувач робить з урахуванням специфіки свого наукового дослідження, що дозволяє отримати необхідні практичні та теоретичні знання для його реалізації. Успішному поєднанню навчання і досліджень сприяє наявність електронного репозитарію та бібліотеки, які надають доступ до міжнародних наукометричних баз, зокрема, Scopus та Web of Science. Кафедра забезпечує видання наукових журналів категорії Б (<http://surl.li/hlsqq>), є організатором та співорганізатором міжнародних конференцій (<http://surl.li/hlsqz>), де аспіранти апробують та публікують результати наукових досліджень. У ході зустрічей із фокус-групами було визначено, що НПП використовує в освітньому процесі результати наукових досліджень, які проводяться також у рамках наукової тематики НДР (<http://surl.li/hlsqz>), яка в цілому відповідає тематиці дисертаційних робіт здобувачів. Здобувачі активно залучаються до виконання відповідних НДР на засадах академічної свободи, зокрема НДР «Управління сталим розвитком інтеграційних процесів підприємств повітряного транспорту в міжнародному просторі» (№0118U004287, термін виконання 01.03.2018- 31.12.2020 р.р.), публікації колективних монографій <https://cutt.ly/LDzV2kP> у її межах; а також у виконанні діючої НДР «Мотиваційне управління економічними системами в умовах інтелектуально-цифровізаційної трансформації» (№0121U113066, термін виконання 01.09.2021-31.12.2023). Наукові результати здобувачів третього рівня освіти публікуються у наукових фахових виданнях, матеріалах всеукраїнських та міжнародних конференцій (<http://surl.li/hlssi>). За словами гаранта в подальшому рекомендується долучати аспірантів, які навчаються за ОНП, що акредитується, до участі у конкурсах наукових проєктів, премій, грантів для молодих вчених як в Україні, так і за її межами. Здобувачі у процесі проходження педагогічної практики, конструюючи навчальні заняття, використовують тематику, пов'язану з предметом їхнього дисертаційного дослідження (<http://surl.li/hlssx>). У НАУ на базі Інституту новітніх технологій та лідерства створено Центр організації освітньо-наукової діяльності студентів та молодих учених (<https://cutt.ly/XRAwKmO>).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Відповідно до внутрішніх положень про організацію навчального процесу та забезпечення його якості, перегляд та оновлення РП відбувається щорічно. Їх оновлення відбувається в рамках «МР щодо розроблення РПНД з підготовки здобувачів вищої освіти третього рівня» (<https://cutt.ly/fOiKcmt>). Під час онлайн зустрічей із Гарантом освітньої програми, НПП та роботодавцями, а також в результаті проведеного аналізу було виявлено, що підставами для перегляду змісту ОК є зміни нормативно-правової бази, вимоги з боку роботодавців, висновки та рекомендації групи забезпечення спеціальності та побажання стейкхолдерів. Проте на сайті кафедри приведені робочі програми низки ОК датовані 2021 роком, хоча в ході зустрічі були продемонстровані розробки 2022 року. НПП кафедри періодично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у сфері економіки та управління, видають навчальні підручники та посібники (<https://cutt.ly/uDzCS2u>). Навчальний процес за даною ОНП забезпечують досвідчені викладачі, які беруть активну участь у науковій роботі, регулярно виступають з доповідями на наукових конференціях, спілкуються з науковою спільнотою, публікують наукові статті у фахових вітчизняних та зарубіжних наукових виданнях. Значна частина з них є членами спеціалізованих вчених рад. Все це дає змогу відслідковувати сучасний стан наукових досягнень і знайомити з ними здобувачів, у тому числі і через оновлення змісту освітніх компонентів, наприклад, у 2021 р. Ареф'єва О., Вовк О., Пілецька С. прийняли участь у міжнародному стажуванні на тему: «Fundraising and organization of project activities in educational establishments: european experience», що дозволило використати набуті знання для підсилення освітньої компоненти ОНП з фахових дисциплін: Проектний консалтинг <https://griml.com/DbWG4>, Стратегічне управління та інноваційний розвиток підприємства <https://griml.com/wHAOo>, Антикризове та БОУ <https://griml.com/6gkY3>. Змістовне наповнення та вдале поєднання навчальної та наукової складової відображають результати наукових досліджень гаранта ОНП Ареф'євої О. та її наукової школи «Економіка та управління економічними системами і процесами підприємств повітряного транспорту» <https://cutt.ly/O3Dw1ej>. ЕГ встановила, що при оновленні ОНП і ОК враховується думка здобувачів, які висловлюють її при он-лайн опитуванні, обговоренні з викладачами, спілкуванні з гарантом ОНП, а також побажання роботодавців. Вищезазначене дозволяє стверджувати, що викладачі, в

основному, оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, а також пропозицій і зауважень стейкхолдерів. Але, поряд з цим, НПП недостатньо інформують аспірантів про результати власних досліджень, на сайті кафедри рекомендована література до ОК 1.1.3 містить російські видання, що значно утруднює можливість ознайомлення здобувачів з вітчизняними досягненнями у галузі. ЕГ зазначає, що в ході зустрічі дана інформація представлена як оновлена та виправлена.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Під час акредитаційної експертизи ЕГ з'ясувала, що у межах реалізації «Стратегії інтернаціоналізації співробітництва в галузі освіти НАУ на 2018-2028 рр» (<https://cutt.ly/IRlkXkN>) та Стратегії розвитку НАУ (<https://cutt.ly/WDzKgLn>) та у напрямі Інтернаціоналізації та розвитку міжнародних зв'язків та стратегічного партнерства кафедра співпрацює із Сілезьким технологічним університетом (Польща) (<http://surl.li/hlstv>), є співорганізатором МНПК «Etyka - Technika - Społeczeństwo. Rozwój społeczny wobec wartości» (з 2021) <https://cutt.ly/kDzKwXA>. У період з 01.03.2018 по 31.12.2020 кафедрою виконувалась НДР «Управління сталим розвитком інтеграційних процесів підприємств повітряного транспорту в міжнародному просторі» (0118U004287), яка сприяла включенню ЗВО до процесів інтернаціоналізації НАУ. Інтернаціоналізація та розвиток міжнародних зв'язків при підготовці ЗВО досягається шляхом: залучення стейкхолдерів із країн ЄС (Kuzior Aleksandra, Prof. Dr., Silesian University of Technology (Poland)); у ОНП передбачені ОК, які сприятимуть інтернаціоналізації навчального процесу (Академічне письмо англійською мовою, Англійська мова наукового спрямування), що дозволять ЗВО приймати участь у міжнародних заходах, публікації у міжнародних виданнях; викладання ОК передбачає використання зарубіжного досвіду. В рамках міжнародної співпраці з зазначеними інституціями кафедра економіки повітряного транспорту є співорганізатором проведення міжнародних науково-практичних конференцій, наукові керівники аспірантів, гарант ОНП, аспіранти регулярно проходять міжнародні стажування у європейських країнах, приймають участь у міжнародних заходах НАУ, публікуються у закордонних журналах, представляють НАУ в закордонних наукових заходах (Додаток 2). В НАУ в 2018 році створено «Інститут міжнародного співробітництва та освіти» з метою реалізації стратегії інтернаціоналізації співробітництва НАУ. На сайті інституту (<http://imco.nau.edu.ua/>) розміщується інформація щодо можливостей участі здобувачів у різних міжнародних проєктах. Під час онлайн-зустрічі ЕГ та представників структурних підрозділів з'ясовано, що відповідну інформацію також розповсюджують через соціальні мережі. До складу редакційної колегії журналу «Проблеми системного підходу в економіці» залучені науковці з Польщі та Великобританії (<https://cutt.ly/VRUKbZd>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильними сторонами ОНП у контексті Критерію 4 є надання переваги індивідуальним методам навчання, використання сучасних та різноманітних методів викладання та структуризація навчальної-довідкової інформації, що розміщена в репозиторіях НАУ (<https://er.nau.edu.ua>).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Недостатня інформованість аспірантів про результати досліджень НПП, рекомендована література до ОК 1.1.3 є застарілою, містить заборонені видання, що значно утруднює можливість ознайомлення здобувачів з сучасними досягненнями у галузі. ЕГ рекомендує: систематично щорічно оновлювати робочі програми та силабуси, їх зміст та літературні джерела. З метою розширення інформації щодо вимог навчальної дисципліни в силабусах ОК за 2023/24 н.р. зазначити критерії оцінювання. 2. При реалізації ОНП “Економіка” спостерігається низький рівень академічної мобільності здобувачів. ЕГ рекомендує: популяризувати можливості академічної мобільності (як національної, так і міжнародної), сприяти залученню здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти до участі у програмах академічної мобільності, зокрема, застосовувати систему матеріального стимулювання за подачу грантових заявок на стажування у закордонних університетах, застосовувати систему перезаліку дисциплін.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми та методи викладання сприяють досягненню ПРН та відповідають студентоцентрованому підходу. Інформація щодо цілей, змісту та ПРН, а також критерії оцінювання є зрозумілою та доступною для здобувачів вищої освіти. В НАУ створено достатні умови для поєднання навчання і досліджень. Навчання, викладання та наукові дослідження відбуваються в рамках діяльності НАУ щодо інтернаціоналізації, проте спостерігається недостатній рівень оновлення ОК, низький рівень залучення аспірантів до міжнародної діяльності та академічної мобільності. Експертна група дійшла висновку, що ОНП узгоджена за підкритеріями 4.1, 4.2, 4.3 та частково узгоджена за підкритеріями 4.4 (в частині інформованості здобувачів про результати навчання) та 4.5 (в частині академічної мобільності здобувачів). Це дозволяє констатувати відповідність 4 критерію рівню В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

В університеті діє ряд положень, які регламентують проведення контрольних заходів: Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ (2020.02.07 Положення про організацію освітнього процесу в НАУ_2019.pdf (nau.edu.ua)), Положення про організацію та проведення поточного і семестрового контролю (Polozhennya_pro_organizaciyu_ta_provedennya_potocznego_i_semestrovogo_kontrolyu_05_03_2020.pdf (nau.edu.ua)), ОНП (ОНП_2022.pdf (nau.edu.ua)). В університеті використовуються такі види контролю: вхідний, поточний, модульний (проміжний), підсумковий та інші. Форми контрольних заходів наведені в ОНП, робочих програмах навчальних дисциплін та силабусах вибіркових дисциплін. Перевірка знань проводиться за допомогою визначених в університеті форм контрольних заходів: поточний контроль та семестровий. Критерії оцінювання є чіткими, зрозумілими та доводяться до відома здобувачів на першому занятті, а також, здобувач може їх переглянути на сайті аспірантури, про що підтвердили здобувачі ОНП та НПП на онлайн зустрічах. Крім того, на офіційній сторінці аспірантури та докторантури НАУ опублікований графік навчального процесу, силабуси та робочі програми навчальних дисциплін, розклад проведення іспитів та заліків, графік проведення консультацій (<http://asdoc.nau.edu.ua/>). Два рази на рік відбувається атестація здобувачів доктора філософії. Графік проведення атестації аспірантів опублікована на сторінці аспірантури у відповідних розділах. Результати оцінювання викладач особисто повідомляє здобувачу доктора філософії. В умовах запровадження карантинних обмежень та в умовах військового стану для проведення занять у віддаленому режимі використовують віртуальний сервіс Google Classroom, де проводяться заняття, контрольні заходи, про що було зазначено та продемонстровано здобувачами ОНП на онлайн зустрічі.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форма атестації здобувачів доктора філософії відповідають вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» для третього (освітньо-наукового) рівня, яким передбачено публічний захист дисертації у спеціалізованих або тимчасових радах із захисту дисертацій. Аспіранти допускаються до захисту за умови успішного виконання індивідуального навчального плану, стан готовності дисертації визначає науковий керівник або спільним рішенням двох наукових керівників. Атестація аспірантів відбувається два рази на рік: подається звіт виконання індивідуального навчального плану та доповідь на засіданні кафедри. Графіки проведення атестації, шаблони звітів, нормативні документи наведені на сторінці відділу аспірантури та докторантури (<http://surl.li/fumhd>).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Інформація про методи, форми оцінювання зазначені у робочих програмах дисциплін та повідомляються на першому занятті з кожної дисципліни, через системи інформування студентів. Дана інформація зазначена в робочих програмах, які знаходяться у вільному доступі на сайті університету. Крім того, інформування щодо оцінювання відбувається протягом навчального процесу. Дати проведення іспитів та заліків, консультацій викладачів наведено на сторінці аспірантури та докторантури у відповідних вкладках (<http://asdoc.nau.edu.ua/>). Також на сторінці аспірантури наявний графік навчального процесу (<http://surl.li/hltfb>). Порядок оскарження результатів проведення контрольних заходів регулюється Положенням про організацію та проведення поточного і семестрового контролю (<http://surl.li/grmf>). Відповідно до п. 2.40. Положенням (<http://surl.li/grmf>) «Повторне перескладання підсумкових позитивних оцінок з навчальних дисциплін, практик, атестації з метою покращення оцінки не допускається». п.3.3 Положення (<http://surl.li/grmf>) регулюється порядок повторного проходження контрольних заходів. Аспіранти мають право повторно перескласти екзамен, у разі незадоволеності семестровою оцінкою, за заявою, склад комісії затверджує декан факультету. Відповідно до п.2.21 Положення (<http://surl.li/grmf>),

якщо здобувач вищої освіти, який не з'явився на екзамен без поважної причини, вважається таким, що має академічну заборгованість. Згідно п. 2.32, здобувач, не пізніше наступного дня після оголошення результатів екзамену, має права звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри. Завідувач кафедри разом із екзаменатором зобов'язані розглянути апеляцію впродовж двох днів у присутності здобувача. Експертною групою встановлено, що здобувачі вищої освіти мають достатній рівень обізнаності з порядком оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, які регламентуються такими документами: Положення про порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (<https://cutt.ly/86Vsag2>), · Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату (<https://cutt.ly/n6VsEWS>), · Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<https://cutt.ly/p6VsF6t>). Здобувачі доктора філософії ознайомлені з основними принципами академічної доброчесності, що було підтверджено під час онлайн зустрічей. Дисертаційні роботи здобувачів проходять перевірку на плагіат. Мінімальний відсоток унікальності для дисертаційних робіт після перевірки через програму відповідно до внутрішніх документів сягає 60%. Перевірка на плагіат здійснюється за допомогою програми Unicheck. Також здобувачі вищої освіти зазначили, що в них є можливість перевіряти власні наукові праці за допомогою програми Strikeplagiarism. Для цього їм необхідно звернутися до бібліотеки та подати заявку, після цього здобувачам вищої освіти нададуть токени, які можуть бути використані для перевірки текстів на наявність плагіату. За час реалізації даної освітньої програми порушень академічної доброчесності не встановлено. Популяризацією академічної доброчесності займаються наукові керівники аспірантів та викладачі дисциплін. Кожен здобувач доктора філософії повинен підписати декларацію про дотримання академічної доброчесності: · Декларацію про дотримання академічної доброчесності здобувача вищої освіти НАУ (<http://surl.li/gqmut>), Декларацію про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічного, наукового, педагогічного працівника НАУ (<http://surl.li/hcsct>).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

В університеті діє ефективна система оцінювання здобувачів доктора філософії; в НАУ наявна власна уніфікована система оцінювання; здобувачі ступеня доктора філософії знайомі із поняттями академічної доброчесності. Сильною стороною є те, що заклад надає безоплатний доступ до програми Strikeplagiarism для перевірки власних наукових робіт на наявність плагіату

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

З метою розширення реалізації принципів академічної доброчесності, ЕГ рекомендує проводити наукові та навчальні заходи (вебінари) щодо поширення принципів академічної доброчесності протягом 2023/2024 н.р..

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

За результатами аналізу контрольних заходів, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічної доброчесності при реалізації ОП «Економіка», зважаючи на наведені сильні сторони й позитивні практики та невелику кількість слабких сторін, виходячи з розуміння, що НАУ проводить ґрунтовну та систематичну роботу щодо вдосконалення організації освітнього процесу, дотримання принципів академічної доброчесності, ЕГ визначає повну узгодженість із якісними характеристиками за підкритеріями 5.1, 5.2, 5.3 та часткову узгодженість за підкритеріями 5.4 (в частині імплементації академічної доброчесності у внутрішню культуру якості). ЕГ вважає, що освітня програма та освітня діяльність відповідає рівню В за Критерієм 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

За результатами аналізу видів і результатів наукової та професійної активності науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес за ОНП “Економіка” відповідно до таблиці 2 відомостей про самооцінювання та за результатами інтерв'ювання гаранта ОНП, проведеної зустрічі з академічного персоналу за ОНП та представників структурних підрозділів, ЕГ констатує, що академічна кваліфікація НПП підтверджується їх базовою освітою, науковою спеціальністю, вченим званням, а також науковими публікаціями у фахових виданнях, в тому числі представлених у наукометричних системах Scopus/WoS. Перелік публікацій, тематика наукових стажувань відповідає дисциплінам, які викладаються. Окрім цього, викладачі включають до блоків своїх дисциплін в якості обговорення та окремих кейсів тематику, пов'язану з науковими дослідженнями здобувачів. На кафедрі працює потужна наукова школа під керівництвом гаранта ОНП Ареф'євої О.В. «Економіка та управління економічними системами і процесами підприємств повітряного транспорту» (<https://cutt.ly/OzDw1ej>). Викладачі, задіяні на даній ОНП, є визнаними фахівцями з досвідом практичної роботи за фахом, ряд НПП мають почесні звання, є редакторами фахових видань, членами або навіть головами спеціалізованих вчених рад, опонують дисертації, беруть участь у науково-дослідних роботах. Зокрема, професор Ареф'єва О.В. - академік Академії економічних наук України зі спеціальності «Економіка транспорту», є автором більше 300 публікацій у міжнародних та українських виданнях, автором та співавтором підручників, навчальних посібників, монографій, керує науково-дослідною тематикою на замовлення МОН України, є членом двох спеціалізованих вчених рад НАУ. Кадрове забезпечення випускової кафедри є достатнім, оскільки на кафедрі економіки транспорту працюють 9 осіб, усі мають наукові ступені (<https://bit.ly/3uvSwuq>), з них: 4 доктори наук та 5 кандидатів економічних наук. На онлайн зустрічі зі здобувачами ВО підтверджено позитивні враження від професіоналізму викладачів за ОНП «Економіка». Отже, інформація, наведена у відомостях про самооцінювання, матеріали, надані на запит ЕГ, інформація, отримана на зустрічах з НПП, на резервній зустрічі, відкритій зустрічі та з науковими керівниками, дає підстави вважати, що академічна та професійна кваліфікація НПП відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, дозволяє досягти відповідних цілей та результатів навчання за ОНП “Економіка”

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Знайомство з нормативно-правовою документацією НАУ, результати інтерв'ювання з фокус-групами академічного та адміністративного персоналу дозволили ЕГ встановити, що процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими і в цілому враховують професіоналізм викладача для реалізації ОНП. Конкурсний відбір НПП здійснюється відповідно до наказу МОН України «Про затвердження Рекомендації щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» № 1005 від 05.10.2015 р., КЗпП України, «Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у НАУ» (<http://surl.li/ajpfs>), Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (<http://surl.li/ruki>), де визначено відповідні кваліфікаційні вимоги до НПП. Критерії відбору викладачів є зафіксованими у Статуті (<https://cutt.ly/q5i9KhV>), Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів). Компетенція щодо визначення відповідного фахового рівня викладача покладається на профільну кафедру, гаранта відповідної ОНП та групу забезпечення спеціальності. Обов'язковою умовою проведення конкурсного відбору викладачів є оголошення в ЗМІ і на сайті НАУ щодо проведення конкурсу. Конкурсний відбір є прозорим, проводиться у терміни та у відповідності до вимог, встановлених законодавством. При розгляді кандидатур на вакантні посади викладачів враховується освіта, науковий ступінь та вчене звання, наявність та кількість публікацій, монографій та підручників, перелік показників активності згідно Ліцензійних вимог, підвищення кваліфікації, досвід роботи за фахом, наявність сертифікатів володіння іноземною мовою тощо. Наявність конфліктних ситуацій при конкурсному відборі викладачів на ОНП під час проведення акредитаційної експертизи не виявлено.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

В ході зустрічей з роботодавцями, на якій були присутні радник генерального директора зі стратегічного розвитку державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»», к.е.н. Астахов К.В.; Президент ICC Ukraine, д.е.н., професор, Академік Української Академії Наук Щелкунов В. І.; завідувач відділом проблем економіки підприємства, Інститут економіки промисловості НАН України, д.е.н., професор Брюховецька Н. Ю.; завідувач кафедри економіки підприємства, Донбаська державна машинобудівна академія, к.т.н., доцент Підгора Є. О., провідний науковий співробітник ДУ Інститут економіки і прогнозування НАН України, к.е.н., с.н.с. Бойко О. М., з'ясовано, що тісна співпраця з роботодавцями сприяє успішному працевлаштуванню аспірантів, яке вирішується індивідуально під час безпосередньої наукової співпраці, в процесі стажування, на наукових конференціях, семінарах та інших наукових заходах. Випускники аспірантури за власним бажанням вибирають організацію для продовження своєї професійної та наукової діяльності. Залученню представників роботодавців сприяє функціонування Ради роботодавців

(<https://rb.gy/lswbex>). Підвищення якості освітніх послуг та набуття професійних компетенцій забезпечує функціонування Ради роботодавців ФЕБА (<https://rb.gy/xzeo4r>). Реалізації політики в сфері якості НАУ сприяє залучення роботодавців до всіх етапів формування освітньої траєкторії. Забезпечення взаємодії здійснюється через їхню участь у рецензуванні та періодичному перегляді ОНП (Брюховецька Н., Серебрянникова В., Усова В., Туровець Д., Астахов К., Степура С., Kuzior A., Щелкунов В.); зустрічі з ними ОНП <https://febanau.pythonanywhere.com/index3>; наукове консультування викладачами підприємств та їх підвищення кваліфікації; участь в проведенні науково-практичних семінарів, зустрічей, конференцій: 2019 р. МНПК «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» <https://cutt.ly/sDximoh>; 2020 р. зустріч із HR Business Partner SkyUp Airlines <https://cutt.ly/uDxiAT7>; 2021 р. Тенденції розвитку цивільної авіації в Україні <https://cutt.ly/PDxoqVT> МК у Польщі <https://cutt.ly/GDxawRn>; 2022 р. НПС <https://cutt.ly/13jJ6OW>; Відбудова транспортної інфраструктури <https://rb.gy/fj71bx>, <https://rb.gy/ism5j9>; зустрічі з заст.директора ТОВ «МАРШАЛЛІ ТАБАКО» <https://rb.gy/pzketo>, зустріч з науковцем НІСД <https://rb.gy/d7agpl>, International Interdisciplinary Scientific <https://rb.gy/7dxthj> та інші зустрічі зі практиками, науковцями <https://febanau.pythonanywhere.com/index3>

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

НАУ залучає до різних видів аудиторних занять (відкритих лекцій, тренінгів і т.д.) професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. НАУ має досвід запрошення іноземних професорів для проведення лекційних занять. Регулярно залучаються представники роботодавців, експерти галузі, професіонали-практики як до кафедральних освітньо-наукових заходів, що забезпечує їхню взаємодію із аспірантами, яка в подальшому сприяє практичному впровадженню результатів дисертаційних досліджень. Університетом систематично до проведення аудиторних занять залучаються професіонали-практики, що працюють в університеті як зовнішні сумісники. Зокрема, на кафедрі економіки повітряного транспорту працюють к.е.н., керівник експертної групи з питань транскордонного співробітництва Директорату регіональної політики Міністерства розвитку громад та територій України Кая А.С. та к.е.н., с.н.с, провідний науковий співробітник Відділу інноваційної політики, економіки та організації високих технологій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» Бойко О.М. На сторінці кафедри ЕПТ створено «Анкета ОНП «Стейкхолдери» (<http://surl.li/hclfc>), в яких здобувачі ВО, НПП, стейкхолдери мають можливість висловити свої пропозиції щодо вдосконалення ОНП та освітнього процесу в університеті. Результати анкетування обговорювалися на засіданні кафедри ЕПТ та представлені на сторінці кафедри (<http://surl.li/hclbu>), про що зазначили під час онлайн-зустрічі НПП кафедри. Здобувачі підтверджують факт проведення занять роботодавцями, професіоналами-практиками та свою задоволеність цим. ЕГ рекомендує посилити практику залучення висококваліфікованих професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців саме до проведення аудиторних занять, а також керівництва дисертаційними роботами аспірантів.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У роботі ЕГ визначено, що НАУ сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми на базі навчально-наукового інституту неперервної освіти (<https://cutt.ly/5IMoTqJ>). Разом з тим, в НАУ функціонує Центр організаційного розвитку та лідерства (<http://cnt.nau.edu.ua/>), в рамках якого працюють стартап-школа, школа лідерства, студентські наукові гуртки, студентське конструкторське бюро, сектор академічної мобільності, студія з вивчення англійської мови. Проводяться заходи неформальної освіти для викладачів в рамках школи викладацької майстерності, ораторського мистецтва, інтерактивних занять з розвитку гнучких навичок, проведення зустрічей з представниками академічної спільноти. В НАУ створено Інститут міжнародного співробітництва та освіти (<http://imco.nau.edu.ua/>), основним заданням якого є сприяння професійному розвитку НПП шляхом залучення до участі в програмах міжнародного обміну, стажування та практики НПП. У роботі ЕГ визначено, що підвищення кваліфікації та стажування сприяють професійному розвитку викладачів, яке обов'язково має здійснюватись раз на 5 років. Регламентація порядку підвищення кваліфікації (стажування) реалізується згідно з Положенням про підвищення кваліфікації (стажування) НПП НАУ <https://rb.gy/gawvok>. У 2021 році викладачі ОНП пройшли міжнародне стажування за програмою Fundraising and Organization of Project Activities in Educational Establishments: European Experience (Ареф'єва О.В. – сертифікат SZFL-000576, Пілецька С.Т.– сертифікат SZFL-000831, Вовк О.М. – сертифікат SZFL-000 946); взяли участь у 8th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science and Passed an International Scientific and Pedagogical Traineeship (Ареф'єва О.В. – сертифікат 202004603, Пілецька С.Т. – сертифікат 202004603), у 2022 році пройшли міжнародне науково-педагогічне стажування «Sustainability in Energy and Environmental Science» (Ареф'єва О.В. – сертифікат ID22927027, Пілецька С.Т. – сертифікат ID22927028, Ковальчук А.М. – сертифікат ID22919010). Викладачі, що забезпечують ОНП є членами ВГО «Української Асоціації Економістів-Міжнародників», польського економічного товариства «PTE O / CZĘSTOCHOWA», Академії економічних наук України зі спеціальності «Економіка транспорту» (проф.Ареф'єва О.В. та проф. Пілецька С.Т), що сприяє професійному розвитку НПП та дозволяє створювати сприятливі умови для організації наукових дискусій.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Під час акредитаційної експертизи ЕГ встановила системність підходу НАУ до розвитку викладацької майстерності НПП. Система заходів стимулювання розвитку викладацької майстерності НПП НАУ передбачає матеріальні та моральні заохочення і регламентується такими документами: Статутом НАУ, Положенням про преміювання працівників НАУ <https://rb.gy/iaaskd>, Колективним договором <https://griml.com/QofyR>, Положенням Про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника та навчально-наукового структурного підрозділу НАУ <https://rb.gy/bouzot>. НАУ стимулює розвиток викладацької майстерності за допомогою як матеріального так і нематеріального заохочення. У ЗВО діє Положення «Про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника та навчально-наукового структурного підрозділу НАУ» (<https://cutt.ly/LRy6DVm>), що передбачає узагальнення показників ефективності роботи кафедр. Під час зустрічі з керівниками внутрішніх структурних підрозділів НАУ та НПП було встановлено наявність системи мотивації за оприлюднення результатів наукових досліджень у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science. Згідно «Положення про преміювання працівників НАУ (<https://cutt.ly/IRy53UP>)», передбачено преміювання НПП у розмірі 5 тис. грн. за кожну публікацію. Окрім цього, система матеріального стимулювання також включає преміювання за підготовку кадрів вищої кваліфікації (5000 грн за підготовку кандидата наук), видання монографій і підручників, впровадження інноваційних інформаційних комплексів. Розвитку професійної майстерності НПП сприяють моральні заохочення у вигляді грамот, подяк, нагрудних знаків. Ареф'єва О.В. – нагрудний знак №3 МОН України «За наукові та освітні досягнення» (2022 р.), Вовк О.М. – подяка ректора за високий рівень керівництва дипломними проектами (роботами), Вовк О.М., Ковальчук А.М. – подяки Міністерства освіти і науки України за багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Висока фахова кваліфікація та професійна активність викладачів, залучених до реалізації даної ОНП, потужна наукова школа, яка склалася на цій програмі. Дієві інструменти заохочення та стимулювання розвитку професійної траєкторії НПП. Функціонування Центру організаційного розвитку та лідерства НАУ, який дає можливість підвищення педагогічної майстерності. Готовність роботодавців долучатися до участі у навчальному процесі за ОНП на взаємовигідних з ЗВО умовах

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Відсутність укладених договорів про співпрацю з роботодавцями. ЕГ рекомендує: у наступному 2023/24 н.р. активізувати співпрацю з потенційними роботодавцями на більш систематичній основі. Розширити практику залучення висококваліфікованих професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до проведення аудиторних занять, а також керівництва дисертаційними роботами аспірантів.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

У НАУ є кваліфікований кадровий потенціал випускової кафедри, потужна наукова школа, дієва система морального та матеріального заохочення працівників, участь НПП у різноманітних видах підвищення кваліфікації, в тому числі закордонне стажування. Доцільно розширити практику залучення висококваліфікованих професіоналів-практиків на договірних умовах. За результатами аналізу внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти при реалізації ОП «Економіка» ЕГ визначає повну узгодженість із якісними характеристиками за підкритеріями 6.1, 6.2, 6.5, 6.6 та часткову узгодженість за підкритеріями 6.3 (в частині активізації співпраці із зовнішніми стейкхолдерами на систематичній основі) та 6.4 (в частині залучення роботодавців до аудиторних занять). ЕГ вважає, що освітня програма та освітня діяльність відповідає рівню В за Критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

За результатами огляду матеріально-технічної бази, ЕГ констатує, що фінансові та матеріально-технічні ресурси дають можливість забезпечення досягнення цілей та ПРН за ОНП «Економіка». Інформація про достатність фінансового забезпечення засвідчують Річний звіт про діяльність НАУ (<http://surl.li/hluvi>) та кошторис НАУ (<http://surl.li/hlvt>), які є у вільному доступі та розміщені на офіційному сайті університету. НАУ оснащений аудиторіями з усім необхідним технічним забезпеченням, бібліотекою, гуртожитками, їдальнею, медичним центром, спортивним комплексом, центром культури та мистецтв та ін. НАУ має потужну бібліотеку, яка нараховує понад 2 млн. видань, 6 абонементів, 10 читальних залів, 3 комп'ютерні класи, зал мультимедійних видань, електронну базу періодики, репозитарій та пошуковий апарат у вигляді карток www.lib.nau.edu.ua. Здобувачі ВО мають доступ до комп'ютерних класів в бібліотеці та можливість, за окрему плату, зробити кольорові копії та роздруковки необхідних їм матеріалів. Також можна безкоштовно перевірити власні наукові твори на наявність плагіату за допомогою програми Strikeplagiatism або звернутися із відповідною заявою для надання токенів для перевірки власних робіт на наявність плагіату. Дисертаційні роботи проходять перевірку у програмі UniCheck. Всі ОК забезпечені необхідними МР: РП (нормативні дисципліни) та силабусами (вибіркові дисципліни). Вони представлені на офіційному сайті аспірантури (<http://asdoc.nau.edu.ua/>). Реалізується ОНП на базі ФЕБА, кафедри ЕПТ та інших кафедр НАУ. Корпуси, де проходять заняття, оснащені пандусами, бомбосховищами, аспірантськими та навчальними аудиторіями. ЗВО надає доступ до корпоративної пошти НАУ, через яку відбувається комунікація між учасниками навчального процесу. Також НАУ має безкоштовні зони Wi-Fi. Варто зауважити, що університет у своїй діяльності використовує два супутникові модеми Starlink. Здобувачі ВО та НПП, інші працівники університету можуть звернутися за медичною допомогою в Авіаційний медичний центр (<http://medcenter.nau.edu.ua/>), який є акредитованим медичним закладом. Медичний центр має перелік платних та безоплатних послуг згідно до законодавства України. Також, студенти та працівники НАУ мають можливість пройти планове медичне обстеження. В НАУ діє скринька довіри (<http://surl.li/hdrv>). Вона є повністю анонімною, але здобувачі можуть вказати свою електронну пошту для отримання зворотного зв'язку. В НАУ наявні Центр культури та мистецтв, центр харчування, студентське містечко, та спортивний комплекс. Корпуси та гуртожитки оснащені бомбосховищами. Більшість бомбосховищ мають сертифікати та оснащені місцями для сидіння та є можливість підключитися до мережі Wi-Fi. Цікавою практикою є створення в НАУ центру неформальної освіти NAU HUB (NAU HUB - це простір неформальної освіти в НАУ), в якому студенти та викладачі можуть проводити воркшопи, працювати над спільними проєктами.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Доступ до всіх ресурсів та інфраструктури є безоплатним для науково-педагогічного персоналу і для здобувачів вищої освіти. Корпуси університетів та бібліотека оснащені пандусами та ліфтом. Університет має потужну бібліотеку, яка налічує 2 млн. видань примірників. Але, на думку ЕГ, під час огляду матеріально-технічної бази, продемонстрована кількість видань та наукових журналів, які забезпечують дану ОНП не є достатніми. Крім того, бібліотека надає доступ електронних ресурсів в межах проєкту Research4Life (<http://surl.li/forvu>). НПП та здобувачі ВО мають вільний доступ до ресурсів бібліотеки онлайн (через репозитарій університету) та офлайн. Бібліотека налічує 3 комп'ютерні класи. Університет має тестові доступи та передплати наукометричних баз та баз даних наукової літератури. В навчальному корпусі кафедри є аспірантська аудиторія, яка оснащена робочим місцем, комп'ютером та має бібліотеку з профільною літературою. Як зазначили представники науково-педагогічного персоналу та адміністрації університету, найчастіше для проведення занять використовуються аудиторії-амфітеатри, через велику кількість здобувачів доктора філософії. Додатково викладач має змогу замовити мікрофон, проєктори та іншу необхідну техніку для проведення занять. Університет надає здобувачам та НПП доступ до корпоративної пошти gmail. Під час навчання студентами та викладачами використовуються програмні продукти від Google. Заняття в період дистанційного навчання проводяться на платформах Google (Google meet та Google classroom). Комунікація зі здобувачами підтримується за допомогою соціальних мереж, корпоративної пошти та системи дистанційного навчання Google classroom. Для забезпечення потреб здобувачів доктора філософії університет надає доступ до безкоштовної версії поглибленого Excel, PowerBI, та до R Studio, безкоштовної пробної версії Matlab та безкоштовної 30 денної версії IBM SPSS Statistica. Додаткового програмного забезпечення для задоволення потреб даної ОНП не здійснювалось. Здобувачі доктора філософії мають можливість безкоштовно опублікувати свої наукові статті у наукових журналах університету (<https://jrn1.nau.edu.ua/>). Крім того, бібліотека надає послуги щодо пошуку необхідних журналів за темою дисертаційного дослідження. Варто додати, що проведене дослідження «Якість реалізації ОНП «Економіка» спеціальність: 051«Економіка» очима здобувачів», яке проведене в квітні 2023 року, показало, що деякі здобувачі доктора філософії вважають рівень навчально-методичного забезпечення, рівень програмного (апаратного) забезпечення та рівень оснащення лабораторій (сучасного обладнання) низьким (<http://surl.li/hcyze>).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Усі нормативні документи відкриті та доступні для здобувачів, викладачів, обслуговуючого персоналу та інших зацікавлених сторін. Безпечність освітнього середовища забезпечується низькою нормативних документів, які представлені на сайті університету: Статут університету (<http://surl.li/amepd>) , Колективним договором на 2020-2022 роки (колективний договір НАУ 2020-2022.pdf (nau.edu.ua)). Безпечне перебування здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників забезпечують такі відділи та служби: Відділ безпекової діяльності

(<http://surl.li/hcunt>), Відділ охорони праці (<http://surl.li/gbcpi>), Відділ цивільного захисту, пожежної, техногенної та екологічної безпеки (<http://surl.li/gbcow>). В університеті діє кабінет психологічної підтримки (<http://surl.li/guimq>), до якого можна звертатися за попереднім записом. На постійній основі психолог проводить онлайн-зустрічі (тренінги, семінари, вебінари тощо). З переліком подій можна ознайомитись за посиланням <http://surl.li/hcuou>. В аудиторіях, які оснащені технікою, є вогнегасники та засоби протипожежної безпеки. Корпуси адаптовані під потреби людей з особливими можливостями. Університет оснащений пандусами, ліфтами. Деякі корпуси мають таблички шрифтом Брайля. На сьогоднішній день, університет адаптував 1 вбиральню під потреби осіб з особливими потребами, друга вбиральня знаходиться на стадії завершення ремонту та її вводу в експлуатацію. Під час демонстрації матеріально-технічної бази було продемонстровано задовільні санітарно-гігієнічні умови. Значна увага приділяється заходам безпеки в умовах воєнного стану, оскільки як у корпусах, так і в гуртожитках є бомбосховища, де наявні вбиральні, місця для сидіння та Wi-Fi. Більшість з цих бомбосховищ є сертифікованими. Крім того, в університеті діє студентське самоврядування, яке займається організацією свят та різних заходів. В університеті є Центр культури та мистецтв (<http://surl.li/bfnwk>) та спорт комплекс НАУ (<http://surl.li/bfnzp>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітню, організаційну, інформаційну, консультативну, соціальну та психологічну підтримку здобувачів доктора філософії спеціальності 051 “Економіка” забезпечують відділ докторантури та аспірантури, деканат та інші структурні підрозділи та адміністрація університету, наукові курівники, гарант ОНП. Дотримання вимог регламентує Порядок проведення внутрішніх аудитів якості освітньої діяльності (<http://surl.li/gayrt>), Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/gqvm>), Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії ЗВО (<http://surl.li/hcuvu>), Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату (<http://surl.li/ajoud>), Положення про систему забезпечення якості ВО та освітньої діяльності НАУ (<http://surl.li/ajoud>), Положення про можливість опублікувати наукові статті у наукових, періодичних журналах, можливість участі у міжнародних проєктах та академічних мобільностях, формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти. Кожен здобувач доктора філософії має доступ до корпоративної пошти, яка надається після вступу до університету. Також здобувачі мають вільний доступ до всіх електронних ресурсів університету. Здобувачі також мають можливість отримати матеріальну допомогу у зв'язку з одруженням, народженням дитини, втратою годувальника, лікування у складних випадках, тяжкий матеріальний стан <http://pposa.nau.edu.ua/services/>. Підтримкою здобувачів доктора філософії займаються Генеральний Секретар Студентської Ради ФЕБА, науковий відділ, ППОСАД, Творче об'єднання студентів та аспірантів ФЕБА, менеджер 1 курсу аспірантів

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Умови для перебування осіб з особливими освітніми потребами регулюються такими документами: Концепції організації інклюзивного навчання в НАУ (<http://surl.li/etlik>), Стратегії розвитку НАУ (<http://surl.li/sdjl>), Статуті (<http://surl.li/amepd>) та іншими нормативними документами. Для осіб з порушеннями рухового апарату створені такі умови, як наявність пандусів, ліфтів, широких проходів. Деякі корпуси оснащені таблицями з надписами шрифтом Брайля для осіб із проблемами зору. В університеті наявний один спеціалізований туалет для осіб з особливими потребами, другий знаходиться на стадії завершення ремонтних робіт та введення в експлуатацію. Також є одна санітарна кімната для здобувачів з особливими потребами в приймальній комісії університету. На даній ОНП навчається 1 здобувач доктора філософії з особливими потребами. У цьому випадку в період офлайн навчання для всієї групи аудиторії в розкладі проставляються таким чином, щоб вони були на першому поверсі.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

В НАУ вирішення конфліктних ситуацій регламентується такими документами та положеннями: Положення про організацію внутрішньої службової перевірки (<http://surl.li/etakm>), Положення про запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в НАУ (<http://surl.li/bdviq>), Положення про комісію з профілактики правопорушень НАУ (<http://surl.li/hdatr>), Положення про порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (<http://surl.li/dnfch>), Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату (<http://surl.li/ajoud>), Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<http://surl.li/ajouf>). В НАУ діє Відділ з питань запобігання та виявлення корупції, куди можна повідомити про здійснення корупційних дій в університеті. Контактна інформація зазначена на офіційній сторінці <http://surl.li/bfoik>. У разі виникнення конфліктної ситуації, здобувачі доктора філософії можуть звернутися до ректора, проректорів університету та декана факультету із відповідними заявами

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічна база достатня для забезпечення безперешкодного досягнення визначених ОП цілей, завдань та програмних результатів навчання. Сильними сторонами ОНП є можливість у здобувачів доктора філософії отримати безоплатний доступ до програм для перевірки власних наукових праць на наявність плагіату. Крім того, для аспірантів є можливість безкоштовного оприлюднення власних наукових результатів у наукових журналах НАУ. До сильних сторін університету можна віднести потужний Авіаційний медичний центр, науково-технічну бібліотеку, безпекові місця (бомбосховища) та наявність в університеті точок з Wi-Fi та використання супутникових модемів Starlink

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкою стороною даної ОНП є незадоволеність деяких студентів наявним рівнем навчально-методичного забезпечення, програмного (апаратного) забезпечення та оснащення лабораторій (сучасного обладнання). ЕГ рекомендує: розширити сучасне спеціалізоване програмне забезпечення для забезпечення навчального процесу за ОНП Економіка до початку 2023/2024 н.р.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Фінансові та матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення ОП є достатніми для досягнення цілей, завдань та ПРН. В рамках освітнього процесу наявний безоплатний доступ здобувачів і викладачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів ЗВО, освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів та працівників ЗВО. Рівнем надання освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та наукової підтримки здобувачі за ОП задоволені. У ЗВО наявна чітка та зрозуміла політика врегулювання конфліктних ситуацій, а також забезпечується належна підтримка позитивного психологічного настрою учасників освітнього процесу. У ЗВО створено базові умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Виявлені недоліки не є значними та їх можливо швидко усунути. За результатами аналізу освітнього середовища та матеріальних ресурсів при реалізації ОП «Економіка» ЕГ визначає повну узгодженість із якісними характеристиками за підкритеріями 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6 та часткову узгодженість за підкритеріями 7.1 (в частині відсутності спеціалізованого програмного забезпечення та оснащення лабораторій для проведення наукових досліджень здобувачами ОНП «Економіка»). ЕГ вважає, що освітня програма та освітня діяльність відповідає рівню В за Критерієм 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП в НАУ регулюються у відповідності до п.4.3 Положення про освітні програми НАУ, затвердженого в 2020 (<http://surl.li/aczsi>) та Положення про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності НАУ (<http://surl.li/anbfl>), затвердженого протоколом засідання Вченої ради НАУ від 28.11.2018 р. №8, яке потребує, на думку ЕГ, оновлення. Як зазначила на онлайн-зустрічі Гарант ОНП, НПП здійснюють моніторинг провадження освітньої діяльності за ОНП. Упродовж дії ОНП «Економіка» починаючи з 2016 року відбувся її постійний перегляд, що підтверджено протоколами засідань кафедри ЕПТ представленими на сайті кафедри (<http://surl.li/hclbu>). Як зазначила гарант на онлайн зустрічі, в 2021 році відповідно до введеного в дію Положення про освітні програми НАУ (<http://surl.li/aczsi>) було перезатверджено ОНП за новою структурою та формою. У 2022 році оновлення ОНП відбулося у зв'язку із введенням в дію Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 051 Економіка для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. При розробленні оновленого варіанту ОНП враховувались пропозиції здобувачів; рекомендації НПП; рецензентів від академічного середовища та представників бізнесу (Брюховецької Н.Ю., Астахова К.В., Туровця Д.А., Підгори Є.О., Серебрякової В.Ю., Щелкунова В.І.). У цілому ЕГ підтверджує, що ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Моніторинг ОП також здійснюється через анкетування, результати якого обговорюють на засіданні кафедри ЕПТ із

залученням стейкхолдерів (роботодавців). Під час онлайн-зустрічі з роботодавцями, здобувачами ОП була підтверджена їх участь в обговоренні ОП та внесення пропозицій щодо удосконалення ОК.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі залучені до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур у сфері забезпечення її якості освітнього процесу через наявність свого представника у складі робочої групи з розроблення ОНП (Зиз Д.О., Храпач В.О.); через участь здобувачів в оцінюванні якості реалізації ОНП та якості викладання на ОНП; через комунікації гаранта та робочої групи з розроблення ОНП із здобувачами. Залучення здобувачів ОП та представників студентського самоврядування до процедур забезпечення якості ВО забезпечується періодичним опитуванням здобувачів ВО, щодо якості навчання та надання освітніх послуг (Анкета № 2 (google.com)). Результати анкетування обговорювалися на засіданні кафедри ЕПТ, про що було зазначено під час онлайн-зустрічі з НПП кафедри та здобувачами ВО. За результатами анкетувань та опитувань встановлено високий рівень зацікавленості здобувачів ОП впровадженням новітніх трендів у сфері економіки, розвитку економічних систем різних рівнів в контексті становлення нової економіки. В процесі спілкування на онлайн-зустрічах, здобувачі відзначили значний практичний інтерес до проведення тематичних гостьових лекцій із залученням професіоналів-практик. Студентське самоврядування у НАУ бере участь у процедурах забезпечення якості, зокрема його представники входять до складу вчених рад університету та факультету ФЕБА. Також до процедур забезпечення якості залучені представники Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених НАУ, про що підтвердив на онлайн зустрічі голова товариства Одарченко Р.С.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці беруть безпосередню участь в розробленні та періодичному перегляді ОНП шляхом рецензування При формуванні ОНП "Економіка" враховано рецензії-відгуки стейкхолдерів, що додані до звіту СО (<https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/8061/view>) та представлені на сторінці кафедри економіки повітряного транспорту (<http://surl.li/hclbu>), а саме радника генерального директора зі стратегічного розвитку ДП «МА «Бориспіль» Астахова К.В., д.е.н., проф. зав. відділом проблем економіки підприємств Інституту економіки промисловості НАНУ Брюховецької Н.Ю., директора ТОВ «Тест» С. Степури та інш. На факультеті економіки та бізнес-адміністрування діє Рада роботодавців (<http://surl.li/dikuw>), які приймають участь у обговоренні ОНП. Під час онлайн-зустрічі з роботодавцями, на якій були присутні радник генерального директора зі стратегічного розвитку державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»», к.е.н. Астахов К.В.; Президент ІСС Ukraine, д.е.н., професор, Академік Української Академії Наук Шелкунов В. І.; завідувач відділом проблем економіки підприємства, Інституту економіки промисловості НАН України, д.е.н., професор Брюховецька Н. Ю.; завідувач кафедри економіки підприємства, Донбаської державної машинобудівної академії, к.т.н., доцент Підгора Є. О., провідний науковий співробітник ДУ Інститут економіки і прогнозування НАН України, к.е.н., с.н.с. Бойко О. М., була підтверджена їх участь в обговоренні проекту ОНП. ЕГ встановлено, що пропозиції партнерів-роботодавців, що були враховані в оновленій версії ОНП щодо коригування компетентностей та результатів навчання. Під час віде-озустрічі з роботодавцями було зафіксовано, що вони поінформовані щодо можливості внесення пропозицій до змісту ОНП та форм і методів співпраці із НАУ

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

За даними самоаналізу та результатами онлайн-зустрічі з випускниками та роботодавцями з'ясовано, що зв'язок з випускниками університету здійснюється через особисті зустрічі з викладачами, кураторами та співробітниками кафедри, адміністрації факультету та університету. Кафедра ЕПТ підтримує тісні зв'язки з випускниками та сприяє залученню бажаючих до співпраці через участь у конференціях; проведення майстер-класів; підготовка та участь у кафедральних семінарах, організація та проведення наукових дискусій; круглі столи зі стейкхолдерами, тощо. Здобувачами вищої освіти доктора PhD, які навчалися в НАУ за ОНП Економіка були захищені дисертації і, відповідно, працюють на кафедрах: Копча Ю.Ю. – 2016 рік вступу, 2020 рік – захист дисертації, працює на кафедрі військової підготовки НАУ; Ліскович Н.Ю. – 2016 рік вступу, 2020 рік – захист дисертації, працює в НАУ на кафедрі менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств факультету транспорту, менеджменту і логістики. В університеті створено «Асоціацію випускників НАУ». Почесним Президентом Асоціації одногосно обрано Президента Ради ІКАО, Почесного доктора НАУ – Олумуїва Бенарда Аліу. (<http://surl.li/fwsnl>) Основними цілями діяльності Асоціації визначено: зміцнення корпоративної культури студентів і випускників університету усіх поколінь; сприяння професійному зростанню студентів університету, створенню умов для їх самореалізації; підтримка та зміцнення іміджу університету на вітчизняному та міжнародному рівні.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система забезпечення якості НАУ функціонує відповідно до “Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в НАУ” (<http://surl.li/anbfl>). За результатами онлайн зустрічей зі здобувачами, НПП, представниками студентського самоврядування та наукового товариства, роботодавцями, ЕГ констатує, що внутрішня Система забезпечення якості забезпечує реагування на виявлені недоліки в ОНП та їх усунення. На інституційному рівні, за інформацією начальника відділу моніторингу якості вищої освіти Гізуна А.І., один раз на рік проводиться загальноуніверситетське опитування всіх здобувачів ЗВО з метою виявлення недоліків на освітніх програмах та визначення якості здійснення освітнього процесу. По кожній ОП окремо проводяться опитування я (<http://surl.li/ftdzl>). Результати опитувань публікуються на сайті ЗВО, надаються гаранту ОП, завідувачу кафедри, проректору з навчальної роботи, розглядаються на засіданні кафедри. На запит ЕГ були надіслані результати моніторингу освітнього процесу відділом моніторингу якості вищої освіти (<http://surl.li/hdrfe>)

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОНП акредитується вперше, а отже не має зауважень та пропозицій, сформульованих під час попередніх акредитаційних експертиз. Проте на онлайн зустрічі з адміністративним персоналом було зазначено, що відділи моніторингу та якості освіти й акредитації та ліцензування здійснюють аналіз результатів акредитацій: фіксуються найбільш типові зауваження та недоліки, формується узагальнений звіт.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Проведені онлайн зустрічі зі здобувачами ОНП, академічним персоналом, представниками окремих структурних підрозділів підтвердила наявність сформованої культури якості всіма учасниками освітнього процесу, яка проявляється у відповідальності, корпоративній підтримці, організованості, командній роботі та принципів взаємопідтримки та взаємоповаги. Нормативні документи, що забезпечують функціонування внутрішньої системи забезпечення якості в НАУ: «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в НАУ» (<http://surl.li/anbfl>), Положення про Раду з якості (<http://surl.li/hdrfy>), Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату в НАУ (<http://surl.li/ajoud>), Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<http://surl.li/ajouf>), Положення про порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (<http://surl.li/dnfcf>), Декларація про дотримання академічної доброчесності здобувача вищої освіти НАУ (<http://surl.li/fwskh>), Декларація про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічного, наукового, педагогічного працівника НАУ (<http://surl.li/hdrgh>). У НАУ затверджена антикорупційна програма (<http://surl.li/bfoik>), передбачено можливість надання повідомлень про здійснення корупційних дій на захищену електронну скриньку та номери телефонів НАЗК. З метою профілактики корупційних проявів в НАУ відділ з питань запобігання та виявлення корупції повідомляє про стан боротьби з корупцією в Україні. У ході спілкування з фокус-групами (наукові керівники, аспіранти) встановлено, що в НАУ проводиться перевірка на плагіат наукових робіт викладачів і здобувачів з використанням програм «Unicheck». Під час проведення онлайн-зустрічей ЕГ змогла переконатися в залученості усіх учасників академічної спільноти до процедур внутрішнього забезпечення якості освіти через процедури формування та обговорення проєкту ОНП на рівні кафедри, проведення опитування щодо проблем реалізації освітнього процесу, використання міжнародних практик в навчальному процесі, задля його вдосконалення. Представники академічної спільноти постійно залучені до процесу внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності через систему анкетування, перевірку на плагіат кваліфікаційних робіт, наукових доповідей здобувачів та НПП. Сформована культура якості у ЗВО сприяє успішному розвитку освітньої програми.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

НАУ дотримується визначених процедур розроблення, моніторингу та перегляду складових ОНП всіма учасниками освітнього процесу, враховуючи інтереси зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів. Налагоджені партнерські відносини з роботодавцями та іншими стейкхолдерами сприяють оновленню цілей та змісту ОНП відповідно до галузевих та регіональних запитів. Створена та функціонує система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності. В університеті популяризується культура якості освіти, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за ОНП Економіка

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Відсутність проміжного узагальнення пропозицій щодо оновлення ОП із фіксацією рішення робочої групи. ЕГ рекомендує: запровадити документування пропозицій щодо вдосконалення ОНП з метою посилення зворотного зв'язку з зацікавленими сторонами після надання відгуків, опрацювання результатів анкетувань та опитувань. Слабка координація на інституційному рівні кар'єрної траєкторії випускників за ОНП. ЕГ рекомендує: розширювати взаємодію із випускниками та залучати їх до обговоренні ОНП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

За результатами аналізу внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти при реалізації ОП «Економіка» ЕГ визначає повну узгодженість із якісними характеристиками за підкритеріями 8.2, 8.3, 8.5, 8.6, 8.7 та часткову узгодженість за підкритеріями 8.1 (в частині документування рішень робочої групи при перегляді ОП) та 8.4 (в частині удосконалення на інституційному рівні координації кар'єрної траєкторії випускників). ЕГ вважає, що освітня програма та освітня діяльність відповідає рівню В за Критерієм 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими, зрозумілими та знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті університету (Національний авіаційний університет (nau.edu.ua)) та на офіційній сторінці аспірантури та докторантури НАУ (АСПІРАНТУРА ТА ДОКТОРАНТУРА НАУ (nau.edu.ua)). Правила та процедури представлені наступними документами: Статут університету (<http://surl.li/amepd>), Колективним договором на 2020-2022 роки (<http://surl.li/bfnpb>), Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/gqvm>), Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти (<http://surl.li/dhbog>), Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти в Національному авіаційному університеті (<http://surl.li/brita>), Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти в Національному авіаційному університеті (<http://surl.li/dhbog>), Положення про ректорський, директорський (деканський) контроль якості навчання студентів (<http://surl.li/ahumb>), Положення про порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (<http://surl.li/dnfch>), Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату (<http://surl.li/ajoud>), Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<http://surl.li/ajouf>), Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти Національного авіаційного університету (<http://surl.li/eisdj>), Положення про організацію освітнього процесу в Національному авіаційному університеті (<http://surl.li/fqoxi>), Положення про організацію та проведення поточного і семестрового контролю (<http://surl.li/grmf>), Положення про індивідуальний навчальний план студента Національного авіаційного університету (<http://surl.li/gqvn>), Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (<http://surl.li/amlqr>) та ін. Здобувачів знайомлять з вищенаведеними нормативними документами на початку навчального року. Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими та зрозумілими та послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу в НАУ.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

На офіційному сайті університету у вкладці «Забезпечення якості – Проекти (громадське обговорення) – Проекти освітніх програм» зазначена уся необхідна інформація щодо процедури подання зауважень, пропозицій та побажань щодо змісту та структури ОНП. У цій вкладці можна побачити різні проекти освітніх програм за роками. У цій вкладці зазначені електронна адреса (olena.arefieva@npp.nau.edu.ua), куди можна відправити побажання та зауваження, кінцевий термін подачі пропозицій до проекту. Також у цій вкладці оприлюднюються пропозиції стейкхолдерів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та

компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Інформація про ОНП розміщена на офіційному сайті НАУ (Інформація щодо освітніх програм 2022 (nau.edu.ua)). Обсяг опублікованої інформації є достатнім. На офіційному сайті аспірантури в графі «Галузі знань, спеціальності, ліцензований обсяг, освітні програми та сертифікати про акредитацію» розміщено робочі програми навчальних дисциплін із володіння загальнонауковими компетентностями (АСПІРАНТУРА ТА ДОКТОРАНТУРА НАУ (nau.edu.ua)), із набуття універсальних навичок дослідника та викладача (АСПІРАНТУРА ТА ДОКТОРАНТУРА НАУ (nau.edu.ua)), та перелік вибіркового навчальних дисциплін (АСПІРАНТУРА ТА ДОКТОРАНТУРА НАУ (nau.edu.ua)) із відповідними сйбаусами. В силабусах зазначена коротка інформація про викладача та посилання на їх профайли. В деяких силабусах посилання не працюють ((Ф 21 (nau.edu.ua), СИЛАБУС (nau.edu.ua), (Ф 21 (nau.edu.ua)). Загалом, уся інформація щодо освітньої програми є доступною та викладається на офіційному сайті своєчасно. Усі бажаючі мають змогу безперешкодно знайти необхідну інформацію.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильними сторонами ОНП «Економіка» за критерієм 9 є: відкритість інформації та постійне її оновлення на офіційному сайті. Уся необхідна інформація для здобувачів ступеня доктора філософії щодо освітніх компонентів, силабусів та робочих програм навчальних дисциплін, графіків звітування аспірантів тощо розміщена на сторінці відділу аспірантури та докторантури НАУ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

До слабких сторін відноситься складність знаходження необхідної інформації щодо нормативних документів, відсутність силабусів та робочих програм на сторінках курсів дисциплін. ЕГ рекомендує: додавати силабуси та робочі програм навчальних дисциплін на сторінки курсів в репозитарії НАУ, до початку 2023/2024 н.р. поставити працюючі посилання на профілі викладачів в силабуси та активніше залучати випускників спеціальності до обговорення ОНП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

За результатами аналізу прозорості та публічності при реалізації ОНП «Економіка» ЕГ визначає повну узгодженість із якісними характеристиками за підкритеріями 9.1, 9.2. та 9.3. ЕГ вважає, що освітня програма та освітня діяльність відповідає рівню В за Критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Вивчення ЕГ змісту ОНП «Економіка» ОК та ПРН, а також напрямів наукових досліджень керівників та тематики дисертаційних робіт здобувачів, дозволяє зробити висновки, що зміст ОНП відповідає науковим інтересам здобувачів. В ОНП «Економіка» (відповідно до Постанови КМУ №261, п.27) визначено чотири складові, що передбачають набуття аспірантами компетентностей відповідно до Стандарту ВО, зокрема: 1) освітня складова, що формує глибинні знання зі спеціальності 051 «Економіка» (5 обов'язкових ОК: «Тенденції розвитку та сучасний міждисциплінарний науковий дискурс у галузі економіки», «Управління знаннями», «Стратегічне управління та інноваційний розвиток підприємства»; «Антикризове та вартісно-орієнтоване управління»; «Проектний консалтинг»; 2) освітня складова, що дозволяє оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (3 обов'язкових ОК: «Філософія науки та інновацій»; «Інноваційні методи прийняття рішень в соціотехнічних та соціокультурних системах»; «Когнітивні технології прогнозування стану соціотехнічних та соціокультурних систем»; 3) освітня складова з набуття універсальних навичок дослідника та викладача (2

обов'язкові ОК «Правове, економічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень»; «Андрогогіка та інноваційні освітні технології вищої освіти»); 4) освітня складова, що формує мовні компетентності іноземною мовою («Англійська мова наукового спрямування», «Академічне письмо англійською мовою (English academic writing)»). Відповідно до наданих ІНП та зустрічі із здобувачами, персоналізований список ВК. ЕГ зазначає, що здобувачі обирають ВК у рамках своїх наукових досліджень та професійних потреб: Храпач В.О. тема «Управління інноваційними процесами формування стратегічних орієнтирів підприємства» (ВК «Проблеми інвестування діяльності в авіаційній сфері»); Говсеєв Д.Д. тема «Соціально-відповідальне управління інноваційним розвитком бізнесу» (ВК «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів», «Проблеми інвестування діяльності в авіаційній сфері» «Психологія кар'єрного зростання»), Вовк П.П. тема «Управління інвестиційним забезпеченням інтелектуалізації підприємств сфери інжинірингових послуг» (ВК «Проблеми інвестування діяльності в авіаційній сфері», «Стратегічні тенденції розвитку економічних процесів», «Психологія кар'єрного зростання»). Інформація щодо відповідності змісту ОНП науковим інтересам здобувачів та результативності освітньо-наукової діяльності здобувачів ЕГ отримали по додатковому запиту (<http://surl.li/hdrof>). ОНП передбачає набуття практичних навиків викладання через здобуття компонентів «Фахової науково-педагогічної практики» Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку, що підтверджено документально (індивідуальні плани, сайт кафедри, ОНП) та онлайн зустрічами.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Теми наукових досліджень здобувачів освіти за ОНП обговорюються на семінарах за участю роботодавців, розглядаються на засіданнях кафедри ЕПТ та Вченій раді факультету і затверджуються Вченою радою НАУ. ЕГ відзначає, що ЗВО має достатній науковий потенціал за спеціальністю 051 Економіка та може сформувати разові спеціалізовані вчені ради для атестації аспірантів, які закінчують підготовку за цією ОНП. Наукові дослідження викладачів і здобувачів освіти перетинаються в наукових напрямках випускової кафедри економіки повітряного транспорту НАУ та галузевої специфіці ОНП 0121U113066 «Мотиваційне управління економічними системами в умовах інтелектуально-цифровізаційної трансформації, керівник д.е.н., проф. Ареф'єва О., науковим інтересам та напрямом досліджень НПП (<http://surl.li/fwtqc>, <http://surl.li/fxejq>). Теми дисертацій враховують розвиток теоретично-прикладної, методологічної та методичної бази економіки з урахуванням новітніх тенденцій розвитку економічної безпеки, інноваційного, адаптивного та антикризового управління в сучасних умовах, що поглиблює фаховий науковий світогляд, забезпечує основу для наукового дослідження. ЕГ відзначає, що теми дисертаційних досліджень в основному стосуються механізму управління, що не в повній мірі представляють предметну область спеціальності, так як більше відносяться до управлінської сфер, галузі знань управління та адміністрування. ЕГ проаналізувала списки наукових публікацій здобувачів та їх наукових керівників на відповідність затвердженій тематиці досліджень. Наприклад, наукові інтереси д.е.н., проф.Пілецької С.Т. – антикризове, адаптивне та стратегічне управління підприємством; управління економічної безпекою підприємств. Теми дисертаційного дослідження її аспірантів: «Системи управління розвитком потенціалу Інтегрованих структур бізнесу» (Гречишкін Ю.В.), «Управління інноваційними процесами формування стратегічних орієнтирів підприємства» (Храпач В.О.), «Антикризове управління збалансованим потенціалом економічного розвитку в умовах цифровізації» (Богатирьов Є.О.). ЕГ встановлено, що усі наукові керівники є активними дослідниками, які публікуються у фахових наукових виданнях України та виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Під керівництвом гаранта ОНП Ареф'євої О. існує наукова школа «Економіка та управління економічними системами і процесами підприємств повітряного транспорту» (<https://cutt.ly/O3Dw1ej>). ЕГ констатує, що всі наукові керівники мають публікації, дотичні до тем дисертаційних досліджень останніх. В переважній більшості такі публікації є спільними з аспірантами, що є позитивною практикою ЗВО. Слід звернути увагу, що у більшості аспірантів відсутні статті у періодичних наукових виданнях держав Європейського Союзу. На момент проведення експертизи підготовлених до захисту дисертаційних робіт ще не було, тому ЕГ не мала можливості ознайомитися з ними.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Кафедра та ЗВО забезпечує в межах ОНП можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів, зокрема шляхом участі у наукових семінарах наукової школи, виступах з доповідями на щорічних міжнародних конференціях, друку наукових статей у фахових виданнях. Також всі аспіранти, двічі на рік доповідають на засіданні кафедри про результати виконання індивідуального плану. Інтерв'юванням фокус-груп здобувачів освіти та академічного персоналу встановлено, що кафедральні наукові семінари для аспірантів проводяться регулярно та дають можливість здобувачам презентувати й обговорювати результати їх наукових досліджень. На факультеті проводяться міжнародна науково-практична конференція «Розвиток економіки та бізнес- адміністрування: наукові течії та рішення» (<http://surl.li/gasxm>), міжкафедральні науково-методологічні семінари. Щорічно кафедрою проводиться Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (<https://griml.com/eP9i1>). Існує кабінет аспірантів, де здобувачі кафедри мають можливість проводити дослідження; проводяться гуртки (<http://surl.li/fqoia>). Для публікації власних наукових розробок здобувачам надається можливість друку у фахових виданнях НАУ (<https://cutt.ly/hDxFNpB>). На ФЕБА діє фахове наукове видання категорії Б «Проблеми системного підходу в економіці» (<http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/>). Наукові заходи, що проводяться в університеті розміщено на офіційному сайті НАУ (<https://cutt.ly/8DxFA45>). На онлайн зустрічах із здобувачів та академічного персоналу ЕГ

встановила, що аспіранти мають вільний безкоштовний доступ до будь-яких ресурсів, необхідних для здійснення ними наукових досліджень, в т. ч. до комп'ютерної техніки, мережевих систем та Інтернет, наукової літератури. Аспіранти можуть користуватись як традиційною, так і електронною бібліотекою (<http://www.lib.nau.edu.ua/elbook/>), електронним каталогом (<http://www.lib.nau.edu.ua/search/>), іншомовними електронними ресурсами вільного доступу (<http://www.lib.nau.edu.ua/elbook/scopus.aspx>) та іншими інформаційно-бібліографічними ресурсами (<http://www.lib.nau.edu.ua/dovidka/>), а також NAUHUB. НАУ надає також всім учасникам освітнього процесу повноцінний безкоштовний доступ до ресурсів наукометричних баз Scopus, Web of Science, інших міжнародних ресурсів (<https://www.lib.nau.edu.ua/>). Отже, ЕГ вважає, що НАУ організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП достатні можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

У НАУ існує відділ міжнародних зв'язків (<http://surl.li/hdrwo>), який інформує та забезпечує міжнародну мобільність, міжнародне партнерство; також сектор академічної мобільності Центру трансферу технологій Інституту новітніх технологій та лідерства (<http://surl.li/hdrwm>), який є координаційною та консультативною структурою, що займається питаннями академічної мобільності учасників освітнього процесу згідно Положення (<http://surl.li/sdjm>). У відділі МЗ аспіранти можуть ознайомитися з програмами академічної мобільності (у т. ч. ERASMUS+), а також із ЗВО-партнерами, перелік яких постійно оновлюється. В НАУ створена можливість участі аспірантів в міжнародних грантових проєктах (<http://surl.li/hdrws>), стажуванні та практиці за кордоном тощо. Також залучення до міжнародної академічної спільноти здійснюється в рамках проєктів та заходів проведеними ФЕБА спільно із зарубіжними партнерами (Batumi Shota Rustaveli State University, National Institute of Economic Research (Грузія); Mieszko I School of Education and Administration (Польща)). Договори про наукову співпрацю з закордонними ЗВО. В рамках угоди здобувачі ОНП 22-24 вересня 2021 р. прийняли участь у VII МНПК «Social development towards values ETHICS–TECHNOLOGY–SOCIETY» (Польща), співорганізатором якої є кафедра ЕПТ. Досвід зарубіжних партнерів дозволяє розвивати тематику циклової економіки та євроінтеграційної спрямованості. ОНП ґрунтується на досвіді поєднання прикладної підготовки і теоретичних досліджень, що представлено в програмі PhD Economics Бостонського університету. Моніторинг PhD-програм в закордонних університетах сприяв конкретизації ЗК і СК, ПРН задля забезпечення відповідності міжнародним стандартам та рамкам кваліфікації, постійної актуалізації сучасних напрямів економічної науки (Boston University <https://cutt.ly/qDzigvY>: структура програми складається з 2р. навчальної складової, а наступні – робота над дисертацією; University of Cambridge <https://cutt.ly/1DziQTm> реалізує програму в перші роки через модулі з теоретичних засад економічних наук; Harvard University <https://cutt.ly/CDziUXG> в навчальному плані якої, так як у ОНП використовуються практичні семінари, тренінги; Silesian University of Technology <http://surl.li/fxlvh>; Batumi Shota Rustaveli State University, <http://surl.li/hdrwv>). Під час онлайн зустрічей з академічним та адміністративним персоналом встановлено, що наукові керівники здобувачів освіти за ОНП підтримують сталі зв'язки з міжнародною академічною спільнотою. Також під час онлайн зустрічей здобувачі зазначили, що мають можливість приймати участь в закордонних конференціях та симпозиумах, публікуватися у зарубіжних наукових виданнях. В той же час, виявилось, що аспіранти та їх наукові керівники не приймають участь у виконанні міжнародних проєктів. Слабкою стороною є відсутність закордонних стажувань аспірантів або інших форм участі у академічній мобільності, що пояснюється проблемами виїзду через коронавірусну кризу та військовий стан.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники здобувачів становлять основу наукової школи «Економіка та управління економічними системами і процесами підприємств повітряного транспорту» (<https://cutt.ly/O3Dw1ej>), у межах якої здійснюють свої дослідження аспіранти. Наукові керівники аспірантів беруть участь у науково-дослідних роботах, зокрема 0121U113066 «Мотиваційне управління економічними системами в умовах інтелектуально-цифровізаційної трансформації», керівник д.е.н., проф. Арєф'єва О.В. Наукові керівники щорічно публікують результати досліджень у фахових, міжнародних виданнях, статті у журналах, що індексуються у БД Google Academy, Scopus та WoS, видають монографії; обмінюються науковим та педагогічним досвідом в межах МНПК «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» та «Social development towards values ETHICS – TECHNOLOGY – SOCIETY» у Польщі; проходять стажування у міжнародних та закордонних організаціях (<http://surl.li/fxepo>): Арєф'єва О. та Пілецька С. International Scientific and Pedagogical Traineeship; The International Internship Under the Program «Fundraising and Organization of Project Activities in Educational Establishments: European Experience»; Вовк О. Jean Monnet Chair SCAES, Jean Monnet Project EVDISD, за підтримки Erasmus+ Programs of the European Union; International internship Fundraising and Organization of Project Activities in Educational Establishments: European Experience. Проф. Арєф'єва О.В. має досвід викладання в польських університетах, а також разом із д.е.н., Пілецькою С. є членами міжнародної організації «Polskie towarzystwo ekonomiczne oddział w częstochowie» (Польща). За результатами вивчення матеріалів, наданих ЗВО, співбесід з гарантом ОНП та фокус-групами здобувачів освіти й академічного персоналу ЕГ встановила, що випускна кафедра має певний досвід виконання науково-дослідних робіт, однак, НДР за держбюджетним фінансуванням або за госпдоговорами кафедрою не виконувались, досвіду підготовки таких проєктів до конкурсу кафедра не має, що є слабкою стороною ОНП.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

НАУ приділяє значну увагу питанням академічної доброчесності. В університеті існують Положення про порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (<https://cutt.ly/t7I9GIB>), затверджене Вченою радою (протокол № 12 від 20.12.2021р.), Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату (<https://cutt.ly/b7I7qif>), введене в дію наказом ректора №359/од від 16.07.2018 р., діє Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<https://cutt.ly/Q7I3njQ>). Існує позитивна практика підписання Декларації про дотримання академічної доброчесності здобувачами (<https://cutt.ly/c7I5Nkg>) і НПП (<https://cutt.ly/37I56eE>). Цими документами унормовано процедуру скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти (першого та другого рівнів) та присвоєння відповідної кваліфікації у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності. Зокрема, встановлено такі види відповідальності НПП як заборона керувати підготовкою дисертаційних робіт здобувачів, позбавлення права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад, скасування рішення про присвоєння вченого звання чи наукового ступеня. Для здобувачів рівня доктора філософії виявлення плагіату може мати наслідком відмову присудження наукового ступеня, повторне проходження оцінювання знань чи відповідного освітнього компонента освітньої програми, заборона врахувати публікації, у яких виявлено академічний плагіат, як опублікований результат кваліфікаційної роботи і ін. Публікації і наукові роботи аспірантів під час підготовки дисертаційних робіт і їх керівників проходять обов'язкову перевірку на наявність академічного плагіату за допомогою сервісів Unicheck та StrikePlagiarism. В НАУ створено сайт репозиторію наукових робіт академічного персоналу та здобувачів (<https://er.nau.edu.ua/>), де збережені та доступні для перевірки й ознайомлення електронні версії кваліфікаційних та наукових робіт, що є позитивною практикою НАУ. Перевірку здійснює відповідальна особа кафедри, або центру забезпечення якості НАУ. Під час зустрічі із здобувачами вищої освіти ЕГ з'ясувала, що вони проінформовані про принципи дотримання академічної доброчесності, зокрема про це інформують викладачі на своїх заняттях, наукові керівники, керівництво кафедри. Аспіранти підтвердили, що на 1 курсі вони підписують Декларацію про дотримання академічної доброчесності здобувача вищої освіти НАУ. На час проведення акредитаційної експертизи фактів порушень академічної доброчесності викладачами і здобувачами ОНП не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

В університеті створено наукове середовище, яке загалом сприяє формуванню у здобувачів ВО відповідних навичок наукового пошуку та презентації власних результатів дослідження. Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти. Університет має можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (проведення регулярних конференцій, круглих столів, семінарів, журнали категорії Б). Гарант ОНП очолює наукову школу. Підписання Декларації про дотримання академічної доброчесності здобувачами і НПП. Наявність сайту репозиторію наукових робіт академічного персоналу та здобувачів, де збережені та доступні для перевірки й ознайомлення електронні версії кваліфікаційних та наукових робіт

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

1. Низький рівень виконання та реалізації Держбюджетної/госпдоговірної НДР; відсутність міжнародних наукових проєктів. ЕГ рекомендує: 1) активізувати діяльність кафедри ЕПТ з підготовки та виконання держбюджетних/госпдоговірних НДР, залучаючи до цього аспірантів; 2) посилити роботу з залучення здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня до виконання міжнародних проєктів, а також проєктів за державним замовленням / госпдоговірних НДР. 2. Теми дисертаційних досліджень більше відносяться до управлінської сфери. ЕГ рекомендує: розширити спектр наукових напрямків досліджень аспірантів, які б в повній мірі відповідали предметній області спеціальності 051 Економіка

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Проведений аналіз наданих документів та онлайн зустрічі з фокус-групами дали можливість встановити, що ОНП “Економіка” та освітня діяльність за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти має відповідний рівень узгодженості за підкритеріями 10.1, 10.3, 10.6 та у цілому відповідає Критерію 10 з недовіками за підкритеріями 10.2 (в частині відповідності наукових досліджень предметній області спеціальності 051 Економіка), 10.4 (в частині відсутності закордонних стажувань аспірантів або інших форм участі у академічній мобільності), 10.5 (в частині відсутності НДР за держбюджетним фінансуванням або за госпдоговорами), що можуть бути усунені продовж наступного 2023-2024 навчального року.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Підстави для відмови в акредитації відсутні. Відомості, подані у документах для акредитації, є достовірними. Жодних перешкод для роботи ЕГ не було створено. Процес роботи ЕГ проходив у відповідності до затвердженої програми візиту. Усі необхідні додаткові документи для роботи ЕГ були надані своєчасно.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Любохинець Лариса Сергіївна

Члени експертної групи

Буяк Леся Михайлівна

Засоріна Ганна Володимирівна